

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

Anul III Nr. 98

Simbătă 2 iunie 1973

16 pagini — 1 leu

Încălind tradiționalele panglici ale absolvenților de liceu

Pentru o justă aplicare a normelor unitare de organizare a instituțiilor de învățământ

Preocupările conducerii de partid și de stat pentru o mai bună organizare și desfășurare a procesului de învățământ, pentru o mai eficientă activitate a personalului didactic, a personalului administrativ din instituțiile de învățământ sunt susținute și sprijinite de lucrătorii din domeniul educației și învățământului, de întregul popor muncitor.

Privitor la organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ, noile norme unitare de structură stabilite recent prin Decret al Consiliului de Stat conțin ca element de importanță deosebită, alături de criteriile pentru dimensionarea instituțiilor de învățământ și formațiilor de studiu, și stabilirea unor rapoarte optime între diferitele categorii de personal care lucrează în învățământ și numărul preșcolarilor, elevilor (și studenților).

Raportul număr de preșcolari și elevi care revin unui cadru didactic joacă un rol deosebit în stabilirea și optimizarea normelor cadrelor didactice. Variațiile acestui raport se datoresc multor factori, așa cum vom vedea, și de aceea optimizarea lui și, deci, a normelor didactice este foarte complexă și dificilă. Numărul de preșcolari, elevi (și studenți) ce revin la un cadru didactic depinde de subsistemul educațional în care el se calculează, de politica privind acest subsistem educațional. Altul va fi acest raport în învățământul preșcolar, în continuă creștere, față de învățământul de cultură generală, de acum un învățământ tradițional, și alte valori va avea acest ra-

port în învățământul profesional, de specialitate și superior. În cadrul aceluiași subsistem de învățământ, valorile acestui raport sînt în funcție de timp, de spațiu (mediu rural sau urban), de calitate și gradul de pregătire a clasei (grupeii sau formațiunii de studiu), în funcție de natura procesului de învățământ (prelegere sau lecții practice), de gradul și metoda de predare (a personalului didactic) și de cheltuielile alocate subsistemului respectiv din bugetul de stat pentru învățământ.

În același subsistem educațional, exponenții decizionali, prin politica de școlarizare, care presupun factorii demografici, economico-sociali, culturali etc., precum și elementele de învățământ specific subsistemului respectiv pe care le-am amintit mai sus, vor decide asupra compozi-

ției și dimensiunilor claselor (grupelor sau formațiunilor de studiu).

Pentru a ne da seama de valorile în timp și spațiu ale raportului număr de preșcolari și elevi ce revin unui cadru didactic în învățământul de cultură generală din Republica Socialistă România și pentru a vedea terenul pe care vin să acționeze recente norme unitare pentru instituțiile de învățământ să privim capitolul „Învățământ” din Anuarele Statistice ale Republicii Socialiste România din perioada 1960—1972 și să facem puțină analiză statistică.

Lector univ. **FABIAN TODOR**
Laboratorul de planificare
a educației
din Academia de studii economice

(Continuare în pag. a 3-a)

ÎN ACEST NUMĂR:

Tehnologia didactică și potențialul educațional • Profesorul și microcosmosul școlar • Învățarea inductivă și euristică • Al patrulea trimestru: vacanța de vară • Ridicarea calității produselor, sarcină majoră a economiei naționale • Tradiție și inovație în predarea științelor sociale.

SELECȚIA '73

La sfîrșitul săptămîinii trecute, în zilele acelea cu soare generos și parfum de salcîm și tei în floare, aproape o sută de mii de adolescenți, de liceeni, au pus punct unei etape de învățătură. Evenimentul a fost sărbătorit cu tot entuziasmul tinereții lor, în revărsări de veselie, de fantezie și de spontaneitate: aproape o sută de mii de panglici încărcate de semnături — simboluri ale veșniciei aduceri aminte — au fluturat pe străzi, nesfîrșite „șiruri indiene” au străbătut parcurile în ritmul cîntecelor, mii de instantanee ale acelor zile au fost imortalizate pe peliculă. Am privit cu toții și-am zîmbit cu condescendență și invidie acestor adolescenți tere, la hotarul dintre copilărie și maturitate, păstrează încă atîta candoare, atîta puritate, păstrează încă atît de multă copilărie. Dar, dincolo de aceste gesturi spontane, de moment, absolvirea liceului semnifică pentru ei mult mai mult. Pentru fiecare dintre cei aproape 100 000 de tineri ea reprezintă nu numai încheierea unei importante etape de studiu, ci, mai ales, atestatul maturizării și împlinirii lor, certificatul definirii personalității și profilului lor de viitori comuniști. Existența lor va fi marcată de această dată, de întreaga perioadă a anilor de liceu, ca fiind, între altele cîteva la fel de importante, un reper al vieții lor viitoare, un punct de pornire, de răscruce. Pentru că pe băncile școlii, ale liceului au deprins să deslușească lumea cu toate problemele și fenomenele sale complexe și sinuoase. au aflat răspuns marilor întrebări și incertitudini ale vîrstei. Și-au însușit alfabetul riguros al muncii cu cartea, al studiiului, au învățat să prețuiască ceea ce este drept, cîstîit și demn, să discearnă adevăratele valori, de nonvalori. Pe băncile școlii au învățat să iubească și să prețuiască munca, să-l descifreze tainele, să-l deprindă alfabetul. Tot aici le-a încolțit și-a rodit sentimentul camaraderiei, al prieteniei și solidarității, respectul și stîma față de cei mari, de cei care i-au format și educat, sentimentul responsabilității, al exigenței și autoexigenței, al datoriei.

Și-acum, cu această neprețuită zestre pe care le-a dăruit-o școala, bat la porțile viitorului. Optimiști, încrezători. Îi așteaptă nenumărate posibilități, au în față multe drumuri de ales. Important este ca ele să fie drepte, netede, curate.

Avem convingerea că selecția '73 a liceelor noastre, promoția aceasta formată și educată în anii aceștia impetuoși și încărcăți de frumusețe, va ști să-și facă pe deplin datoria.

MONICA VERDES

Succese ale filmelor didactice românești

În ultimii ani, în școlile din țara noastră, activitatea instructiv-educativă a folosit cu tot mai multă eficiență o vastă gamă de mijloace moderne de învățămînt. Între acestea, filmele didactice au căpătat o mare extindere.

Pentru realizarea lor s-au înființat laboratoarele de cîmficare în unitățile de învățămînt superior, studiourile cinematografice naționale și-au sporit, îmbunătățit și diversificat producția de filme didactice, realizate la cererea Ministerului Educației și Învățămîntului, iar numeroase colective de cadre didactice din învățămîntul de toate gradele au fost antrenate la realizarea acestor filme.

Aprecierilor favorabile făcute, în primul rînd, de beneficiarii direcți ai filmului didactic — elevii și profesorii din școlile de toate gradele din țara noastră — li s-au adăugat și cîteva binemeritate distincții acordate de juriile unor festivaluri internaționale ale filmului didactic, cum ar fi cele de la Sofia, Roma, Teheran.

În 1971, la cel de-al VIII-lea Festival internațional al filmului didactic organizat la Teheran de către Ministerul Educației al Iranului, filmul didactic românesc „Celuloza”, realizat de Studioul cinematografic „Alexandru Sahia” (scenariul: conf. univ. dr. C.D. Albu, consultant științific: prof. univ. dr. docent I.V. Nicolescu, regia: Dinu Cheșu), a fost distins cu „Certificatul de merit” al festivalului. În același an, același film i s-a acordat o distincție și la Festivalul internațional de la Roma.

Juriul internațional al Festivalului filmului didactic de la Teheran (ediția următoare, 1972) a acordat „Certificatul de merit” al festivalului, de astă dată, filmelor: „Apa” (scenariul: lector univ. Marieta Sava, consultant științific: prof. univ. dr. docent Marieta Brezeanu, regia: Maria Săpătoru) și „Carpații Orientali” (scenariul: conf. univ. dr. Alexandru Roșu, consultant științific: conf. univ. dr. Ilie D. Ion, îndrumător științific: prof. univ. dr. Mihai Iancu, regia: Petre Sirin), produse tot de Studioul cinematografic „Alexandru Sahia”, în colaborare cu Ministerul Educației și Învățămîntului.

Incununarea filmelor românești cu premii și distincții la festivalurile internaționale constituie un prilej firesc de satisfacție și mîndrie națională, dar și un stimulent pentru a spori mereu calitatea acestui mijloc modern de învățămînt.

Prof. GEORGE I. ȘTEFĂNESCU

Trusa „modele structurale”

Noua trusă realizată de întreprinderea „Didactica” reprezintă un mijloc de învățămînt eficient. Ea poate fi utilizată de profesor în timpul predării sau de elevi pentru

fixarea și înțelegerea noțiunilor predate.

Trusa se compune din bile de polistiren viu colorate, fiecare bilă fiind prevăzută cu unul pînă la șase orificii de prindere, conform tipurilor de hibridizare a orbitalilor de legătură. Ca piese de legătură se folosesc, pentru asamblarea unor modele moleculare, bare cilindrice confecționate din polietilenă.

Trusa poate fi utilizată și la ilustrarea noțiunilor legate de structura materiei, întrucît permite modelarea unor sisteme de cristalizare.

O broșură însoțitoare cuprinde schemele mai multor modele ce se pot realiza, precum și alte indicații de lucru. Calitatea execuției și funcționalitatea multiplă pe care o are trusa impune prezența ei în laboratoarele școlare ca mijloc necesar pentru înțelegerea și învățarea rațională a noțiunilor legate de structura materiei.

Prof. VALENTIN OANCEA

„Discuțăm”

Așa se intitulează „caietul metodic” al Liceului nr. 2 (cu program de educație fizică) din Brașov — de bună seamă fiindcă propune cititorului — dincolo de aspectele înguste metodice ale muncii instructiv-educative cu care ne-a obișnuit uzanța caietelor metodice din ultimii ani — dezbateri, din unghiuri de vedere noi, a muncii din propria școală, a învățămîntului modern, în general — în intenția, pe care o exprimă, încă din primele pagini, directorul liceului, prof. Aurel Moarcăș, de a imprima întregului colectiv didactic acea „orientare” și „coeziune” care îl fac să lupte eficient pentru mereu „mai mult”.

Tema abordată cu cel mai mare interes este modernizarea — începînd cu sfera acestei noțiuni și limitate pe care le vadește adeseori interpretarea ei (fîn sesizate de către prof. O. Gurău) — și continuînd cu modul cum se reflectă ea în conștiința fiecărui profesor al liceului (bună ideea unei anchete „Ce înțelegeți prin modernizare?”), cu discutarea accepțiunii moderne a noțiunii de cultură generală, din care, azi, nu

pot să lipsească dragostea și deprinderile de cultură fizică și sport. (Dar aceasta, nu fiindcă cei care vorbesc sînt profesori ai unei școli cu program de educație fizică, ai cărei elevi au stabilit, bunăoară, la atletism, peste 50 de recorduri republicane și au cucerit peste 100 de locuri întii și titluri de campioni republicani! Dealtfel, indiferent dacă elevii școlii vor urma sau nu, în studiile superioare, educația fizică, sportul, așa cum relevă ancheta profesorului Constantin Olteanu, în concepția acestor tineri trebuie să constituie un mod de viață al omului modern și să devină, pentru fiecare dintre ei, o necesitate).

Fiind vorba de o unitate în care preocupările s-ar putea scînda — unele spre realizările pe linia educației fizice și sportului și altele spre buna predare a celorlalte discipline de cultură generală — lucrarea, așa cum ne-a mărturisit prof. Constantin Olteanu, care se ocupă de redactarea ei, vrea să asigure un echilibru în cîmpul de vedere al corpului

didactic, atrăgînd atenția asupra problemelor esențiale ale școlii și învățămîntului, a căror rezolvare solicită efortul comun și competența fiecăruia dintre profesori. Și a căror rezolvare — adăugăm noi — necesită o eferverscență continuă și dincolo de ședințele consiliului pedagogic.

A. C.

S-a dat cercului de geografie un nume...

Deunăzi, aflu că, la Școala generală nr. 10 din Capitală, membrii cercului de geografie pregătesc ceva deosebit. Ajuns în mijlocul lor, nu văd profesoara urmărind cu bățul pe hartă un itinerar închipuit, ci elevii comentînd cu însuflețire și pricepere un diafilm: expediția navei „Belgica”, la bordul căreia se afla, între 1897-1899, savantul român Emil Racoviță. Așadar, o imagină însoțită a echipajului, la împlinirea a 75 de ani de cînd — unul din elevi o va spune — „Emil Racoviță lega pe veci un nume românesc de Antarctica”! Profesoara, Maria Enache, nu participă la evocare, „ocupată” cu minuirea diapozitivului. Îi descoperi, însă, prezența în concepția modernă a expunerii, efectuată de elevii înșiși. Mai presus de alte surprize, avusese grijă ca în cabinetul de geografie al școlii să se afle, la această oră, al doilea explorator român al Antarcticii, geograful cercetător Gheorghe Neamu. Presimt neobișnuitul ce va urma, dar îmi vine greu să mă despart de frazele cu strălucire de aisberg, încălzit la un agîl soare românesc, pe care micii geografi, din clasele a V-a și a VI-a le rostiseră. Este, apoi, momentul să aflu că cercul (un poet l-ar fi numit, acum, „echipaj”) împlinește zece ani de existență. Prin urmare este necesar ca el să poarte un nume. Ilustru: „Emil Racoviță”! Invitat pentru a i-l conferi — al doilea român explorator al ținuturilor antarctice... Și Gheorghe Neamu, geograful dublat de pedagog, se desțînăie: participase, împreună cu alți cîțiva oameni de știință din țări socialiste europene, la cea de-a 17-a expediție antarctică sovietică, începută în noiembrie 1971. În imagine (diapozitiv): vasul, care stîrînește, între pionieri, un murmur de uimire și satisfacție, un răsărit de soare la Ecuator, vegetația „verticală” a Insulelor Canare, Aleea Eucaliptilor (Australia), Monumentul lui Magellan (America de Sud), aurora australă, o peșteră în aisberg. Dar efte lucruri noi despre locuri (Țara Focurilor: America de Sud), oameni (guanașii: primii locuitori ai Insulelor Canare) și animale (delfinul „Curcubeu”, elefantul de mare, pinguinul „Nas roșu”, adus de cercetător în țară) etc. În sfîrșit, despre vîntul antarctic, care „începe ca o tînguire și sfîrșește ca o locomotivă”! De ce nu îngheață marea, cînd temperatura ei este mult scăzută? De ce apa dulce, obținută prin topirea aisbergurilor, începe să intereseze omenirea? Prin ce se deosebete aurora australă de cea boreală? Întrebări la care s-a răspuns, pe nesîmțite, cu ajutorul elevilor, într-o expunere plină de farmec. Autorul ei a făcut ca, prin comparațiile cu drumul și impresiile lui Racoviță, prin relatarea întîlnirii cu două vase românești în portul Las Palmas, prin descrierea împrejurării că un român a pășit, pentru prima oară și a rezistat la „Polul frigului”, vibrante unde de patriotism să însoțească „echipajul” tinerilor însoțitori. Cercul de geografie al Școlii generale nr. 10 are, de-acum, un nume..., Cuzetătorilor” care îl compun le revine — în școală și în viață — datoria să-l merite!

DRAGOMIR MAGDIN

„Cultivarea spiritului de economie la elevi”

Cu prilejul „Săptămîinii economiei”, va avea loc în București, la data de 30 octombrie 1973, simpozionul: „Cultivarea spiritului de economie la elevi”, la care sînt invitați să prezinte comunicări și să participe la dezbateri, cadrele didactice din școlile de cultură generală și liceele din Capitală.

Comunicările științifice care vor fi prezentate la simpozion și dezbaterile ce vor avea loc pe marginea acestora vor aborda următoarele teme importante pentru educarea politico-ideologică și moral-cetățenească a elevilor:

- a) spiritul de economie ca trăsătură etică a omului nou și ca aspect al manifestării practice a conștiinței socialiste;
- b) procesul instructiv-educativ școlar și cultivarea spiritului de economie la elevi (modalități concrete, educative, oferite de procesul instructiv-educativ în general și pe diferite obiecte de învățămînt);
- c) metodică cultivării spiritului de economie în activitatea profesorului diriginte; colaborarea sa cu familiile elevilor;
- d) activitatea educativă extrașcolară: acțiuni și manifestări de cultivare și stimulare a spiritului de economie; participarea organizațiilor U.T.C. și de pionieri la aceste acțiuni;
- e) tradiția cultivării spiritului de economie la elevi în școala românească;
- f) cadrul organizatoric al procesului de economisire la C.E.C., în școală; colaborarea școală—unități C.E.C.

Se recomandă ca, în comunicări, să se prezinte acțiuni, inițiative și realizări ale cadrelor didactice în domeniul educării elevilor în spiritul economiei. Tematica nu poate fi extinsă; se primesc comunicări numai în cadrul tematicii anunțate.

Casa de Economii și Consemnațiuni va acorda premiile, în librete de economii, autorilor celor mai valoroase dintre comunicările prezentate. Premiile se vor înmîna în cadrul simpozionului, la data de 30 octombrie a.c.

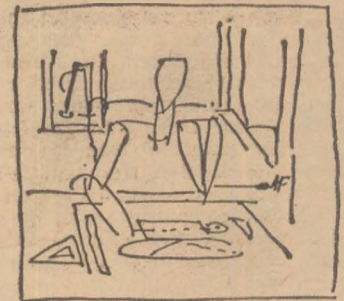
Cadrele didactice care doresc să prezinte comunicări științifice, sînt rugate să comunice, în scris, secretariatului simpozionului (pe adresa: Casa de Economii și Consemnațiuni, Calea Victoriei, sector 4, București — „pentru simpozion”), pînă la 20 iunie a.c., tema, titlul și rezumatul (maximum 12 rînduri dactilografiate) comunicării științifice.

Autorii vor menționa pe comunicare adresa exactă, și, eventual, telefonul la care pot fi găsiți de secretariatul științific al simpozionului.

Intrucît textele unora dintre comunicări și dintre intervențiile participanților la dezbateri vor fi publicate ulterior într-un volum, anunțarea înscrierilor pînă la data de 20 iunie a.c. nu poate fi depășită.

Comunicările științifice ce vor fi prezentate la simpozion vor fi predate secretariatului științific pînă cel mai tîrziu la 1 octombrie a.c. Textele acestora nu vor depăși 10 pagini dactilografiate la două rînduri.

Orice alte informații privind organizarea simpozionului se pot obține de la tovarășii George Nestor, la Institutul de cercetări pedagogice, telefon 15 85 74, și Preda Nedelcu, la Casa de Economii și Consemnațiuni, telefon 13 66 02.

TEHNOLOGIA DIDACTICĂ ȘI POTENȚIALUL EDUCAȚIONAL

Dezbaterile asupra tehnologiei în învățământ devin din ce în ce mai interesante și mai eficiente. Refuzând supranormarea metodică, care a bîntuit școala ani de-a rîndul, și părăsind accepțiile obiectuală și instrumentală ale tehnicii didactice, oamenii școlii înțeleg lecția ca un cîmp specific de cunoaștere-acțiune și își pun competența, pasiunea, generozitatea în slujba inovării, fără de care perfecționarea învățămîntului rămîne doar o intenție. Sintem martorii expansiunii și intensificării nemaiîntîlnite a creației didactice, trăim timpul cînd în proporții de masă învățătorii și profesorii — pe temeiul pedagogiei științifice — își construiesc măiestria, o fac să progreseze neîncetat. Remarcabila experiență novatoare la care participă în mod organizat sute de cadre didactice din județul Argeș confirmă asemenea judecată de valoa-

re. A devenit clar că fiecare profesor trebuie să fie specialist în conducerea unei anume acțiuni, în tehnici de instruire, în diagnosticare și orientare. Componentele noului rol didactic nu sînt activități de predare în sensul tradițional. Mesajul unanim al teoriilor avansate asupra instruirii cere profesorului să înceteze în mare măsură să predea și să-și asume răspunderea creării mediului optimal de instruire. A învăța este un verb activ. El presupune stimulare, explorarea mediului și acțiuni de răspuns (auto) transformatoare. Termenul „a preda” devine din ce în ce mai inadecvat, iar termenul „a îndruma învățarea” este mereu mai semnificativ pentru ceea ce se întîmplă în clasă. Înseamnă oare aceasta instalarea în lecții a „laissez-faire”-ului, stingerea treptată a rolului conducător al profesorului? Nici vorbă de așa ceva. Dimpotrivă, acest rol se va întări prin eliminarea totală a birocratismului (a „controlului extern formal” ce generează disfuncții, nutrește frustrarea, înăbușe brutal conflictele, deoarece se întemeiază pe raporturi impersonale, reguli stricte, exces de normare) și prin cultivarea competenței și sincerității a conducerii democratice și comportamentului de experimentalist. **Exercitarea unei tehnologii didactice eficiente nu este mai ales o problemă de mecanism, de operații, de montaj, ci de întregire a climatului afectiv-evaluator pozitiv, fecund, congruent.** Degeaba va ști profesorul de ce și cum să procedeze el și elevii, degeaba va lucra cu ipoteze asupra acțiunii la care coparticipă, dacă nu se pricepe să motiveze, să antreneze, să entuziasmeze. **Valoarea unei tehnici didactice este dată de întreaga personalitate a profesorului, care, nefiind nici artizan, nici tehnocrat, pune mijloacele și metodele ce-i stau la dispoziție în slujba realizării — prin elevi și în elevi — a obiectivelor educaționale.**

Lecție în laboratorul lingvistic al Liceului „Ion Neculce” din București.

Dacă „zona de esență” a psihicului educatorului (adică știința și convingerile sale) este puternică, cristalină, atunci „zona fenomenală” (adică comportarea sa) va fi bogată, nuanțată, determinînd schimbări pozitive în elevi.

Dacă profesorul este ființa preferată, cu care tinerii doresc să se asocieze pentru a întreprinde o activitate în comun, deoarece o stimează pentru ceea ce este (personificarea unor valori), ceea ce știe (competență), ceea ce și cum face (strategie), dacă el, profesorul, manifestă considerație pentru elevi, inițiativă de structurare, îndrumare și evaluare a ac-

țiunii, sensibilitate — atunci va exercita influență puternică asupra fiecărui elev, asupra organizării și sintalității (activității globale a grupului).

Iată de ce discutarea și cercetarea tehnologiei din învățămînt în vederea ameliorării ei trebuie să se centreze pe căutarea celor mai bune modalități de valorificare a întregului potențial de care dispun profesorii și elevii, fiindcă tehnologia — așa cum scriam la început — vizează organizarea cu precădere a forțelor de care dispun agenții acțiunii educaționale.

Dr. EMILIAN DIMITRIU

Pentru o justă aplicare a normelor unitare de organizare a instituțiilor de învățămînt

(Urmare din pag. 1)

a) Numărul de preșcolari ce revin unei educatoare, în anul școlar 1971/72 a fost de 25,1 pe total R. S. România, după ce acest număr a scăzut de la 28,3, în anul școlar 1960/61, la 23,7, în anul 1970/71. Dacă în majoritatea județelor țării în anul școlar 1971/72 numărul de preșcolari ce revin unei educatoare oscila foarte aproape de valoarea medie pe țară, erau totuși unele județe, unde abaterea de la media pe țară (care medie pare acceptabilă) avea amplitudini mari. Astfel, în timp ce în municipiul București numărul de copii preșcolari ce revin unei educatoare era de 17,6 (deci, mic), în județul Ialomița, în anul școlar 1971/72, acest număr a fost de 43,8 (în județul Tulcea era, în același an școlar, de 29,7 copii preșcolari la o educatoare, iar în județele Ilfov și Vîlcea peste 29,3 copii la o educatoare).

Prin aplicarea noilor norme unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt se poate și trebuie a se îmbunătăți (a se mări) numărul de educatoare în județe ca: Ialomița, Tulcea, Ilfov, Vîlcea etc., mai ales dacă și factorul demografic (numărul de copii preșcolari) ne orientează în această direcție în anii care vin.

În învățămîntul general obligatoriu (clasele I—X), în anul școlar 1971/72 numărul de elevi ce revin unui cadru didactic a fost de 20,8 pe total R.S. România, după ce acest număr a scăzut de la 24,9, în 1960/61, la 21,3, în anul școlar 1970/71.

Oscilațiile în jurul valorii medii ale acestui număr pe județe în anul școlar 1971/72 au fost relativ mici, și anume între 18,2 elevi la un cadru didactic în județul Bihor și 24,2 elevi în județul Galați. Numărul optim de elevi ce revin unui cadru didactic la clasele I—X va trebui analizat și în perspectivă, avînd în vedere generalizarea învățămîntului general obligatoriu de 10 ani.

Pentru liceul de cultură generală, numărul de elevi ce revin la un cadru didactic a fost în anul școlar 1971/72 de 22,2 elevi/cadru didactic.

Acest număr a crescut de la 23,0 elevi la un cadru didactic în anul școlar 1960/61, la 27,4 în anul școlar 1965/66 și apoi a scăzut la 24,1 în 1970/71, ceea ce înseamnă că în perioada respectivă a existat o oscilație a încadrării cu cadre didactice a liceelor de cultură generală, precum și o oscilație a efectivelor de elevi.

Pe județe, numărul de elevi ce revin unui cadru didactic în învățămîntul liceal de cultură generală, în anul 1971/72, a oscilat între 19,3 elevi/cadru didactic în județul Arad și 26,1 în județul Brăila. Deci, oscilațiile sînt ceva mai pronunțate decît în învățămîntul general obligatoriu.

În privința unui număr optim de elevi ce revin unui cadru didactic în acest tip de școală problema este, după cît se pare, în funcție de evoluția tehnologiei didactice (aparitia televiziunii școlare, a cabinetelor și laboratoarelor școlare), de echilibrarea rețelei școlare, prin stabilirea unui raport mai just între liceele de specialitate și liceele de cultură generală, de facto-

rul demografic și de cheltuielile aferente acestui subsistem de învățămînt. În celelalte subsisteme ale învățămîntului, ca: școli profesionale, licee de specialitate, învățămînt superior, problema raportului număr de elevi și studenți/cadru didactic comportă aspecte specifice, dar analiza acestui indicator în timp și spațiu (mediu, urban, pe județe) are o importanță deosebită pentru o justă aplicare a normelor unitare de structură în instituțiile de învățămînt.

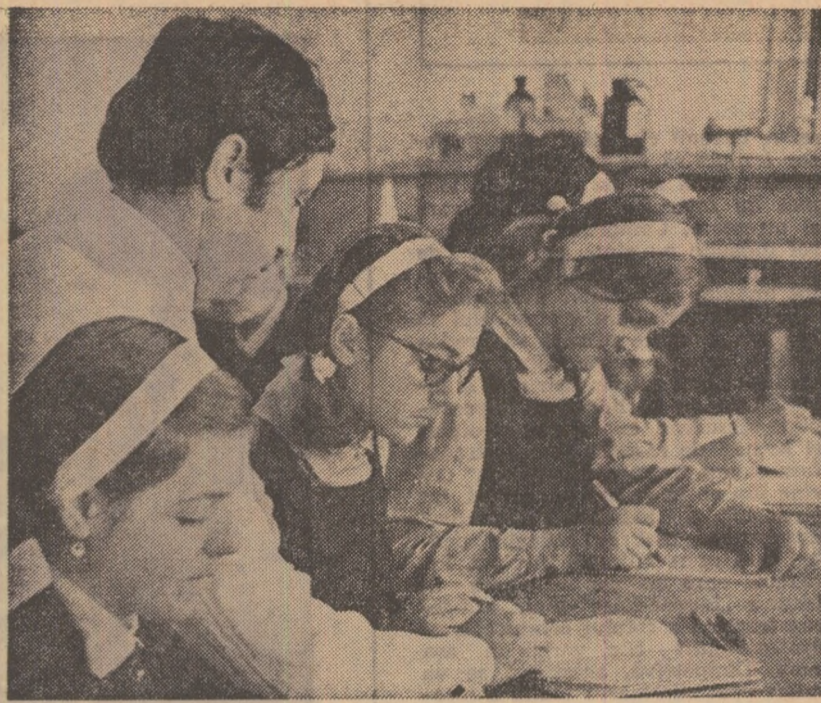
Enumerînd succint diferitele subsisteme ale sistemului educațional din R.S. România, privitor la acest indicator număr de preșcolari și elevi ce revin la un cadru didactic, care se preconizează a se optimiza, prin aplicarea noilor norme unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt, ne dăm seama de mulțimea problemelor care apar, precum și, parțial, de complexitatea acestor probleme. Desigur, la această „optimizare”, folosirea analizei de sisteme și a cercetărilor operaționale se impune cu necesitate.

În încheiere, considerăm că noile norme unitare de structură pentru instituțiile de învățămînt se întregesc în contextul măsurilor stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale din iulie 1972, precum și faptul că aceste norme unitare nu sînt niște tipare rigide, ci au menirea de a adapta învățămîntul în mod continuu la dezvoltarea economico-socială a R.S. România și de a contribui astfel la construirea unui sistem școlar modern și eficient, în care să se elimine pierderile financiare și umane.

Un cabinet de chimie bine dotat, ca cel al Școlii generale din satul Cucuiești, comuna Plătărești, județul Ilfov, constituie un permanent stimulent pentru studiul serios al elevilor și o garanție pentru temeinica lor pregătire.

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

Profesorul și microcosmosul școlar

Ideea despre rolul educatorului în determinarea sistemului de relații care se stabilesc în clasă nu este nouă și nu ne aparține. În cele ce urmează, vom prezenta, însă, două tipuri de relații profesor-elevi, a căror dezbateră, chiar dacă nu cuprinde întreaga bogăție de nuanțe posibile și deși se bazează pe o analiză teoretică, o considerăm necesară și utilă, deoarece reprezintă, în fond, premisele fundamentale ale oricărui act educativ în școală.

O pedagogie activă nu poate fi concepută în afara unor relații dintre profesori și elevi care să permită o reciprocitate a schimburilor educațional-informaționale. În școală, elevii sînt condiționați de o situație structurată prin „superioritatea” profesorului, raporturile dintre educator și elevi dezvoltându-se în interiorul acestei „inegalități”. Superioritatea profesorului are cel puțin trei cauze: apartenența la generația adultă, autoritatea conferită de statutul său social, competența pe care i-o atribuie elevii. S-ar părea că inegalitatea esențială dintre profesori și elevi ar duce, pentru aceștia din urmă, la relații de inevitabilă dependență. Fapte de experiență dovedesc că, dacă în unele cazuri (din păcate, încă destul de multe la noi), această dependență se instituie într-adevăr, alături (și dovedită mai cu seamă prin constatări foarte recente) este posibilă o reciprocitate a schimburilor între cei doi termeni ai relației educative.

Calitatea, specificul relațiilor, care se stabilesc în procesul de învățămînt, depind, în primul rînd, de comportamentul profesorului și, în special, de tipul de conducere promovat de el.

Cînd colectivitatea școlară este structurată de un comportament „dominativ” al profesorului, cînd el monopolizează întreaga activitate din clasă (folosind metode tradiționale șablon), cînd totul trece prin controlul său, este evident că raportul profesor-elevi se va caracteriza prin unilateralitate. Care sînt consecințele unei atare situații pe linia educării elevilor? Închiderea căilor de cunoaștere a elevilor (căci se reduce posibilitatea lor de a se exprima, de a-și dezvălui personalitatea), un comportament uniformizant, defavorabil educării spiritului de inițiativă, capacității de decizie sau atitudinii de căutare în fața informației (obiective însemnate ale instruirii formative în școală); ba, mai mult, cultivarea insidioasă a dorinței de a fi conduși, dominați. Controlul, în aceste condiții, va încheia, mai ales, funcția de control-sancțiune, ceea ce va face ca însăși instruirea să se facă în sensul acestui control, iar elevii să învețe doar cînd știu că vor fi chestionați. Comportamentul „dominativ” al profesorului defavorizează,

astfel, în mare măsură, însăși dezvoltarea personalității elevilor.

Trecerea de la o relație de dependență, care îngreșește posibilitățile de acțiune individuală, la o relație de reciprocitate, de cooperare, nu este, însă, de nereșolvat — și pătrunderea tot mai decisivă a modernizării în învățămînt o demonstrează cu prisosință; ea se rezumă, în esență, la înlocuirea situației în care elevul este învățat („subiect” pasiv), cu situația în care el învață („subiect” activ). Nu mai este necesar să subliniem că ultima situație implică folosirea unor metode care să solicite activitatea complexă, multi-laterală a elevilor.

Bazat pe un comportament „integrator”, educatorul va deveni un organizator al grupului, facilitînd schimburile, permițîndu-i, astfel, să existe și să se exprime. Inșiși educatorul va obține o mai mare au-

tenticitate a relațiilor sale cu clasa, își va putea îndeplini rolul său de modelator al personalității elevilor, căci permițîndu-le acestora să și-o dezvăluie, îi va fi posibil să cunoască nivelul lor de dezvoltare, particularitățile acestei dezvoltări. Nici controlul nu mai este atunci doar o „sancțiune”, ci îndeplinește, mai cu seamă, funcția de „feedback” substanțial pentru profesor.

Analiza sistemului de relații în școală — fie că pleacă de la dimensiunea psiho-socială, fie de la situația pedagogică — relevă faptul că educatorul nu este numai un mediator în transmiterea cunoștințelor, ci elementul esențial care structurează întreaga situație și ambianța școlară. Maniera acestei structuri diferă, însă, în învățămîntul tradițional și în formele moderne de învățămînt. Prin folosirea metodelor preconizate de o pedagogie activă, educatorul are posibilitatea să deplaseze preocuparea și atenția elevilor de la propria sa persoană spre o sarcină colectivă, rolul lui fiind acela de a interveni doar în momentele dictate de specificul acesteia, prin organizarea modului în care elevii o abordează și o rezolvă.

Asist. univ. SOFIA NEMES
I.C.P.P.D. — Filiala Cluj

Compunerea liberă la clasele I-IV

Am reflectat cu mult interes la opiniile celor două colege învățătoare care au deschis spre discuție problema compunerilor libere la elevii claselor mici. Procedeele enunțate în articolele revistei sînt într-adevăr valoroase, dar ridică și unele semne de întrebare în ceea ce privește optimismul cu care se privește reușita în formarea celui stil personal al școlarului mic. Consider că pînă la a forma un stil personal acestui școlar, munca învățătorului trebuie să străbată numeroase niveluri de realizare, pornind de la un mare deziderat, acela al formării, în primul rînd, a unei gândiri organizate la acești elevi.

Acesta este un imperativ pe care-l cer toate obiectele de învățămînt, dar care se realizează prin excelență în modul cel mai direct prin lecțiile de compunere. În acest sens, opinez pentru veracitatea celor arătate de către colega din Galați (în ce privește acel exercițiu de durată în scopul perfecționării stilului) și voi încerca să arăt și eu cum am conceput să lucrez, adaptîndu-mi procedeele de muncă la realitățile clasei, ale colectivului cu care se lucrează.

După ce am parcurs etapa compunerilor colective orale și scrise, cu plan dat sau întocmit în clasă, cu început dat, cuvinte de sprijin etc., am considerat că-mi cunosc îndeajuns copiii, sub raportul orga-

nizării gândirii și al puterii de creativitate, ca să-mi pot permite să determin în clasă formarea a două grupuri de elevi — și-n consecință să lucrez diferențiat. Am socotit că

uniformizarea lor, prin același stil de lucru, ar fi doar fictivă, forțată, că psihopedagogic privind n-aș reuși să realizez acel acord deplin între cerințele și posibilitățile fiecăruia dintre elevi. Această deprindere a elevului de a se desprinde treptat de indicațiile învățătorului cred că se poate realiza prin munca în grup, primul grup omogen constituind și o punte de trecere spre următorul, superior lui. M-am bazat și pe faptul, constat, că prin colaborare de grup se produce acel proces de fuziune în care elevii fac transfer reciproc de idei și-n același timp se produc și restructurări pozitive în personalitatea lor.

Menționez că această muncă diferențiază o practică doar începînd cu elevii clasei a IV-a, cînd apreciez că acest exercițiu al organizării gândirii a dat unele rezultate pentru toți elevii clasei și că e momentul să creez condiții pentru cei cu tendințe spre personalism, iar celorlalți să le faciliteze ascensiunea prin colaborare de grup.

Primul grup omogen este constituit din elevi care încă se complac în a se îngrădi într-un plan precis, cu idei slab colorate, cu imaginație mai săracă. Al doilea grup este alcătuit din elevi care au depășit acest prag, dovedind o oarecare originalitate. Primul grup face plan în colaborare, ca emanatie a tuturor, și compoziție individuală. Elevii celui de-al doilea grup fac plan individual sau nu fac deloc și compunere individuală. Indicația generală este: propoziții bine încheiate, ordine în gândire, expresii și sentimente proprii. Caietele se string la sfîrșitul orei, se văd, fără a se corecta, iar ora următoare de compunere este destinată discuțiilor pe marginea lor. În această oră se surprind intervențiile dinamice ale elevilor în sosizarea aspectelor plăcute sau mai puțin plăcute ale compunerilor, astfel că elevii grupului superior se transformă în mici critici competenți și-n același timp exigenți. Se susțin și se completează reciproc, cîntînd geneza greselilor, ajungînd frecvent la concluzia că ele vin din lipsa de pricepere în încheierea propozițiilor pentru a suna „frumos” în urechile ascultătorilor. Nu lipsește remarcă învățătorului că prin colaborare în alcătuirea planului au realizat o compunere mai bună și că e un pas făcut înainte, cu previziunea că în curînd vor ajunge alături de ceilalți. Citirea compunerilor celor cu plan individual constituie modele pentru primul grup, iar pentru fiecare din ei emulație pentru viitoarele compuneri. Altă viitoare oră de corectare, a altor compuneri, prin recunoașterea progresului făcut de către unii elevi, deci valoarea compunerilor lor, le dă dreptul de a se alătura grupului superior (ceea ce constituie un stimul pentru cei rămași încă în aceeași fază).

Această formă de muncă am folosit-o pînă la trimestrul III, cînd am apreciat că s-a realizat o relativă apropiere a forțelor — cu excepția a 3-4 elevi — și-n consecință uniformizarea, lucrîndu-se în același mod cu toți elevii, urmărindu-se însă cu și mai multă stăruință efortul depus pentru menținerea tuturor la același nivel și asigurîndu-se progresul vădit al unora spre „stil” personal.

Învățătoare DORINA BUCUR
Școala generală de 10 ani, nr. 1
Alba Iulia

Instantaneu la clasa I — Liceul nr. 32 din București

Învățare inductivă și euristică la o lecție de geografie de sinteză

(Tema: Regiunile naturale ale Pământului, clasa a V-a)

La identificarea regiunilor naturale ale Pământului se va porni de la analiza elementelor fizico-geografice la nivelul întregului glob terestru, care au fost parcurse în cadrul capitolelor de atmosferă, hidrosferă, litosferă și biosferă. Este vorba deci — în cadrul lecției — de un prim moment al recapitulărilor parțiale (pe geosfere), al cărui scop îl constituie prezentarea — de către elevi, cu ajutorul profesorului — a celor mai importante și reprezentative fenomene din fiecare geosferă. Menționăm de la început că noțiunea de regiune naturală nu trebuie confundată în ceea ce privește conținutul ei cu noțiunea de zonă naturală, care a fost studiată la „Biosferă” (deși în mare parte ele se suprapun spațial). Scopul acestei lecții de sinteză este de a recapitula cu elevii noțiunile fundamentale însușite până acum, dar îndeosebi de a-i conduce la descoperirea legităților de combinare a factorilor fizico-geografici în teritoriu, care au ca rezultate tocmai formarea acestor regiuni naturale (sau regiuni geografice), și la identificarea și definirea lor.

Astfel, vor fi abordate și sintetizate cunoștințele cu privire la atmosferă (însușite la capitolul respectiv), insistându-se, prin conversație euristică cu elevii, asupra marilor zone și subzone de climă; o atenție specială va fi acordată recapitulării factorilor climatici (temperatură, precipitații, vânturi), urmăriți de la ecuator la poli. În strânsă legătură cu zonele climatice vor fi analizate marile artere hidrografice ale planetei, urmărind

de-se dependența lor de zonele climatice în care sint situate. Se va trece apoi la enumerarea și caracterizarea sumară a principalelor forme și unități de relief ale planetei. În continuare, se va insista în mod special asupra zonelor de vegetație și faună (însușite, mai recent, la capitolul „Biosferă”) și asupra interdependenței lor cu zonele climatice; cte un elev va caracteriza pe scurt fiecare zonă de vegetație (pădurea ecuatorială, pădurile musonice, pădurile galerii, savanele, deșerturile, vegetația mediteraneană, pădurile de foioase din zona temperată, stepele, taigaua și tundra).

Prin discuții cu elevii, se va ajunge apoi la concluzia că relațiile de interdependență dintre elementele fizico-geografice (aer, apă, relief și vegetație) se reflectă în modul cel mai evident în repartiția vegetației pe glob (deci, în zonele de vegetație).

Prima parte a lecției parcursă până acum (partea „recapitulativă”) va fi urmată de o a doua parte în care elevii, cu ajutorul profesorului, vor căuta să identifice și să definească regiunile naturale ale pământului. Pentru o mai bună fixare (dar și pentru identificarea și caracterizarea lor), este foarte util ca această parte să fie însoțită de executarea unei schițe de hartă (independent, de elevi, dar și de profesor, la tablă). Acest procedeu are o adincă semnificație, fiind un procedeu prin esență euristic (de descoperire), individualizat (de la

elev la elev), foarte formativ și care răspunde și motivațiilor elevilor. Va fi desenată extensiunea pădurilor ecuatoriale (concomitent de profesor și elevi), după care elevii vor observa că ea coincide cu regiunile de ploai abundente și fluviul cu debit mare de apă (Congo, Amazon) și o vor caracteriza pe scurt; profesorul va spune că aceasta este regiunea ecuatorială. Tot astfel, spre exterior va fi definită și desenată regiunea subecuatorială, cu savane, și va fi prezentată în mod complex (temperaturi, alizee, un anotimp secetos, riuri mai mici, savane, podișuri etc.). Se va trece, apoi, pornindu-se de la zonele unde bat musonii, la identificarea și desenarea regiunilor musonice, care vor fi definite, de asemenea, în mod complex. Urmează identificarea și definirea regiunii tropicale secetoase pe baza extensiunii deșerturilor, caracterizarea ei sumară, insistându-se asupra cauzelor care au favorizat formarea deșerturilor, precum și valorificarea actuală de către om. Se va acorda o atenție mai mare identificării regiunilor mediteraneene (subtropicale), în care, pe lângă factorii fizico-geografici studiați la celelalte regiuni, se va analiza rolul configurației țărmurilor, cu referire specială la Marea Mediterană. În continuare, elevii vor caracteriza regiunea temperată, mai detaliat, pe baza cunoștințelor dobândite până acum. Elevii vor observa unele deosebiri în cadrul regiunii temperate (stepa, pădurile temperate, taigaua, deșerturile din Asia Centrală, zonele temperate oceanice), pe care le vor explica. Pe scurt, vor fi caracterizate apoi regiunile polare (arctică și antarctică).

Acest mod de a organiza procesul de predare-învățare, printr-o lecție inductivă și euristică, de sinteză, este foarte util atât în însușirea fermă, operativă, a noilor cunoștințe, cât și la dezvoltarea spiritului de căutare și investigare.

Prof. OCTAVIAN MÎNDRUȚ

In cabinetul de geografie al Liceului din Dorohoi

Noi resurse de dotare a laboratoarelor școlare de biologie

Oricare ar fi firul conducător al programei de cultură generală, dotarea unui laborator școlar modern de biologie trebuie să cuprindă întreaga zestre de materiale didactice care să permită studierea viului de la organism la moleculele care-l compun.

Oricât de perfecționate ar fi mijloacele tehnice pe care le folosim și oricât de subtile ar fi amănuntele pe care le cunoaștem în structura materiei vii, să nu pierdem din vedere că în procesul instruirii elevilor trebuie să pornim sau să ajungem la reprezentările unitare de ansamblu ale formelor și structurilor naturii. Altfel îi instrăinăm de ea, îi facem să devină niște „tineri prețioși ridiculi” în sens molieresc și în același timp ignoranți ai celor mai elementare realități.

Acest punct de vedere, spre care m-a condus practica didactică, mă determină să dezvolt pe această cale o nouă sursă foarte economică de materiale didactice biologice care vin să completeze golurile pe care Întreprinderea „Didactica”, în condițiile actuale de accentuare a caracterului său industrial, nu le mai poate umple.

Este vorba de produsele atelierului-școală care funcționează pentru studenți în incinta uneia din vechile clădiri ale grădinii botanice din București, sub îndrumarea unui colectiv de cadre tehnice și universitare.

În cursul acestui an școlar, studenții facultății de biologie din București au confecționat în cadrul practicii productive sute de exemplare de piese de material didactic natural, menite să concretizeze programa de învățământ a liceelor și

școlilor generale. Menționez câteva categorii din aceste materiale: schelete ale reprezentanților diferitelor grupe de vertebrate; diferite specii reprezentative de animale naturalizate; preparate microscopice vegetale și animale, histologice și embriologice; incluziuni cuprinzând specii de viețuitoare mici, enoschelat etc. menite a fi folosite ca material distribuit pentru lucrările practice de morfologie și de determinări de specii.

Apreciind în primul rând calitatea

acestui materiale, produse ale unor lucrări de manoperă întemeiate pe competența științifică și tehnică necesară și ținând seama de costul redus al acestora, este recomandabil ca școlile să valorifice această posibilitate directă de dotare, cumpărând aceste produse în număr corespunzător tehnologiei lecțiilor la care se vor folosi.

Pe această cale actualii studenți ai facultății de biologie din București contribuie, înainte de a fi profesori, la sporirea eficienței învățământului de cultură generală, la accentuarea caracterului său formativ-aplicativ.

Cartea naturii formind pentru oricine cel mai prețios document de instruire, elevii și profesorii de specialitate și toți cei interesați au posibilitatea să-și procure și individual aceste piese contra unor sume bănești care nu reprezintă decât costul materialelor consumate la confecționarea lor.

Personal, întrevăd în existența acestui atelier de preparare de material didactic natural, sursa principală a biobazei centrale cerute în nenumărate rânduri de profesori de biologie bucureșteni.

Totodată propun completarea atelierului cu o secție de biofizică și biochimie căreia îi sugerez confecționarea unor tablouri biotehnologice acționate electric care să pună în evidență schema mecanismelor biocibernetice (feed-backul în diferite procese fiziologice), autoduplicarea A.D.N.-ului și sinteza proteinelor în ribozoni, pătrunderea bacteriofagilor și multiplicarea lor în celule etc.

Asemenea panouri confecționate de studenții care au aptitudini și pentru celelalte științe ale naturii (fizica, chimia) vor putea reprezenta în laboratoarele școlare problemele actuale ale biologiei, aducând în atmosfera în prezent încă clasică și descriptivă elemente moderne.

Prof. emerit CEZARA POPOVICI
inspector școlar, București

In cabinetul de biologie al Liceului din Buhuși

TEORIA
ȘI
PRACTICA
INSTRUIRII

Profesorii brașoveni în schimb de experiență la Sibiu

Necesitatea de progres și înnoire, atât de vizibilă și stimulatorie în toate compartimentele activităților umane, modifică fizionomia și metode tehnologice, impunând oamenilor și colectivelor de muncă preocupări continue de introducere a noului.

Ca pretutindeni, și în lumea școlii, inițiativele trec cu repeziciune în domeniul realizărilor, înregistrându-se adevărate recorduri de inventivitate și creativitate, care ne inspiră și ne obligă la participare pentru a fi mereu în cadență cu noul.

Cu aceste gânduri, profesorii liceului brașovean „Dr. I. Meșotă” sprijiniți de inspectoratele școlare din Brașov și Sibiu, au efectuat, recent, un schimb de experiență la liceele „Gh. Lazăr” și „Octavian Goga” din Sibiu, pentru a cunoaște nemijlocit preocupările colegilor lor, privind modernizarea mijloacelor de învățământ și a metodelor de lucru, pentru a se informa și a transmite, la rândul lor, aspecte din experiența personală.

Primiți cu interes și amabilitate, cei 40 de profesori brașoveni au avut posibilitatea să cunoască două licee de prestigiu, cu tradiție îndelungată și să poată compara condițiile și preocupările fiecărui colectiv, în dorințele lor legitime de a transmite elevilor cunoștințe solide, de a-i ajuta să observe, să înțeleagă fenomenele și să le aplice în viață.

Atenția noastră s-a concentrat în special către laboratoarele, cabinetele și atelierele școlare, interesându-ne în special stilul de lucru al profesorilor, modul de organizare și de desfășurare a experiențelor de laborator, finalitatea formării deprinderilor de muncă ale elevilor, contribuția acestora la confecționarea aparatului de laborator și a materialului didactic, modul în care se desfășoară colaborarea cu întreprinderile din Sibiu în legătură cu prac-

tica și sprijinirea procesului de învățământ de către acestea.

Din discuțiile cu directorii celor două licee și cu profesorii de specialitate care au răspuns întrebărilor noastre, am putut desprinde competența cu care se lucrează pentru obținerea unor rezultate, remarcând, mai ales, spiritul de echipă format în cadrul fiecărei discipline, precum și colaborarea dintre diferitele catedre.

Laboratoarele și cabinetele vizitate, mai ales cele ale Liceului „Gh. Lazăr”, impunătoare prin construcție, se remarcă prin dotarea lor, prin depozitele de materiale adunate în decursul timpului și păstrate cu grijă, prin tehnica modernă care a pătruns aici din plin, prin instalațiile realizate cu concursul unor cadre didactice, în activitatea cărora am putut descifra flacăra mereu aprinsă a omului care se dăruiește cu pasiune profesiei sale.

Realizând cu ingeniozitate, concentrarea unor aparate audio-vizuale, a instrumentelor de măsură și control, a instalațiilor de energie curentă, laboratoarele de fizică, de chimie, de științe sociale, de învățare a limbilor străine, de biologie se remarcă în plus prin funcționalitatea lor, prin posibilitatea de antrenare a elevilor în cercetarea și soluționarea unor probleme care apar în cadrul lecțiilor de specialitate.

Orele de discuții au trecut cu repeziciune și cu greu ne-am despărțit de colegii noștri sibieni, care ne-au primit cu dragoste și amabilitate, nu însă înainte de a-i invita la Brașov pentru a cunoaște, chiar și în parte, condițiile în care își desfășoară activitatea profesorii și elevii Liceului „Dr. I. Meșotă”, experiența lor privind promovarea noului, contribuția la imprimarea caracterului formativ procesului de învățământ.

Prof. V. GEORGESCU
directorul Liceului „Dr. I. Meșotă”,
Brașov

Codul străzii

Știm cu toții că accidentele, indiferent de natura lor, sînt tragice și nedorite. Cu atât mai mult cele petrecute pe stradă, care sînt destul de multe și în creștere în ultimul timp, în toată lumea. Bineînțeles că aceasta se datorește creșterii necontenite a numărului de mașini de toate categoriile, a participanților la trafic în general. Și toate acestea, în timp ce strada rămîne — uneori — aceeași. Se pune atunci pe bună dreptate întrebarea: reprezintă strada un pericol? Nu. Strada nu prezintă nici un pericol. Dimpotrivă. Ne cheamă în fiecare zi să ne întîlnim cu ea și vrînd-nevrînd — trebuie să-i acceptăm chemarea. De multe ori, cu deosebită plăcere. Dar pericolul acesteia — despre care se vorbește — apare iminent atunci cînd una din regulile ei este încălcată.

Strada — locul unde-și desfășoară activitatea o societate în continuă mișcare — cere respectarea normelor de către toți cei ce vin în contact cu

ea. În caz contrar, urmările — de multe ori grave — nu se lasă așteptate. Dar pentru a respecta o normă, aceasta trebuie cunoscută. Iar cele câteva reguli ce sînt adresate pietonului trebuie însușite și respectate atât de el, cît și de omul de la volan, întotdeauna și oriunde, pentru a se putea izola în acest fel pericolul de accidente.

Nu mai așa, credem, că permanentul dialog conflictual pieton-sofer va fi conciliat favorabil în folosul ambilor. Dar pînă atunci, se lasă încă destul de mult loc intervenției justificate și necesare de altfel a organelor de miliție. Uneori însă, aceasta ca și sosirea mașinilor salvării este tardivă, nemaiputîndu-se salva viețile omenești. Iar organele de anchetă sosite la locul acciden-

tului conchid grav: accident de circulație. Și tot așa de grav menționează în procesul verbal și cauza imediată, majoră și directă a accidentului; depășirea vitezei legale, stare de ebrietate, traversare prin loc nepermis etc. Cu alte cuvinte, nerespectarea regulilor de a circula corect pe drumul public.

Răsfoind registrele în care se ține evidența accidentelor de circulație, am întîlnit o serie de evenimente datorate, atât omului de la volan, cît și pietonului.

Toate acestea sînt grave, tragice, dar cele ale căror victime sînt copiii, sînt zguduitoare.

Dar să dăm citire citorva.

Nu ajunsese încă acasă. Se plimba pe stradă, la o oră de prînz, în plină zi cu soare, 19 mai 1973. În cartierul Drumul Taberilor oameni de toate vîrstele mergeau pe trotuar, iar mașini de toate tipurile pe partea carosabilă. Cînd nimeni nu se aștepta, o fetiță și-a desprins mîna din cea a bunicii sale cu care se plimba. Și nenorocirea a făcut ca să nu alerge în altă parte, decît... în fața unei mașini ce trecea în plină viteză. Mîinile rugătoare ale bunicii au fost întinse prea tîrziu. Fetița ce pînă atunci se jucase și o ținuse de mîna acum nu mai era. Dispăruse pentru totdeauna. De ce? De ce o așa de grea pierdere? Pentru că, încălcarea legii străzii atrage după sine urmări nebănuite de grave.

În împrejurări de asemenea tragice, în după-amiaza zilei de 21 mai, pe calea Floreasca, la intersecție cu strada Glucozei, a fost accidentat mortal un tînar în vîrstă de 18 ani: cauza care a generat acest accident este într-adevăr revoltătoare: a traversat intersecția prin centrul acesteia și fără se se asigure.

În ziua următoare, un alt accident mortal a fost comis, cîrui i-a căzut victimă tot un elev. Traversînd șoseaua București-Steănești, la intersecția cu str. Cernișor, prin fața unui autobuz oprit în stație, fără să se asigure, un alt tînar în vîrstă de 16 ani, elev în anul I la Grupul școlar montaj nr. 1 din b-dul. Energeticienilor, sectorul 4, a fost accidentat mortal.

Odată cu apropierea mult doritei vacanțe, copiii sînt mai mult ca oricînd tentați să „uite”, cel puțin pînă la toamnă, grija pregătirii lecțiilor, timpul lor liber îndreptîndu-l spre... joacă. Lipsa de supraveghere parțială a părinților, educatorilor și profesorilor trebuie înlocuită cu un plus de înțelegere din partea lor asupra necesității de a respecta riguros normele de circulație pentru a preîntîmpina pericolul accidentelor.

Ca și pînă acum, în această perioadă, patrulele școlare de circulație, cu ocazia activităților ce le întreprind, trebuie să dea dovadă de aceeași grijă, spirit de răspundere și disciplină în respectarea regulilor de circulație de către colegii lor mai mari ori mici. Și dacă este cazul (de multe ori ne-am convîns de acest lucru), să fie făcuți atenți chiar adulții. Va fi un gest frumos al unui mic și de ce nu, poate, viitor agent de circulație.

Răspunderea noastră a tuturor pentru viitorul de miine este majoră. Familia și, în egală măsură, școala au datoria morală și — dacă vreți — legală de a educa, și prin aceasta, de a apăra tinerele vîrstare de pericolul accidentelor. Nu-i suficient să-i învățăm pe copiii noștri regulile de igienă, de comportare în familie, fără a-i învăța și obliga să cunoască și să respecte „codul străzii”.

Lt. maj. VOCHINA VIRGIL
din serviciul de circulație al
Miliției municipiului București

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

Ultimul număr (10/1973) al „*Erei socialiste*” se remarcă prin aceeași varietate a problemelor abordate — în limita sferei de preocupări — cu care revista și-a obișnuit cititorii.

Aria tematică a acestui număr cuprinde probleme de politică economică, conducere științifică, istorie, știință și învățământ etc.

În articolul „Cresterea rolului organizațiilor de partid în conducerea activității economice”, cu care se deschide numărul discutat, Gheorghe Cioară, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., subliniază rolul dinamizator și conducător al organizațiilor de partid în conducerea activității economice și remarcă necesitatea promovării unor forme noi, eficiente în vederea sporirii responsabilității comuniștilor și a tuturor muncitorilor pentru înfăptuirea politicii economice a partidului nostru.

Memoria revoluției de la 1848 este cinstită prin publicarea unui grupaj de trei articole: „Idealul național în revoluție” de dr. Leonid Boicu; „Revoluția din Transilvania — Obiective sociale și naționale” de conf. univ. Vasile Curticăpeanu și „Anul revoluționar 1848 în Europa” de conf. dr. Camil Mureșan, decanul facultății de istorie-filozofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj.

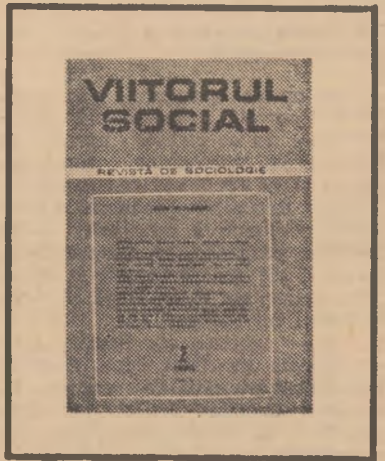
Alte două aniversări — împlinirea a 300 de ani de la moartea lui D. Cantemir și a 100 de ani de la moartea lui Al. Ioan Cuza — prilejuiesc publicarea în cadrul rubricii „Pagini de istorie” a articolelor: „Dimitrie Cantemir — despre originea, continuitatea și unitatea poporului român”, semnat de prof. dr. Ștefan Ște-

fănescu, directorul Institutului de istorie „Nicolae Iorga” al Academiei de științe sociale și politice și „Alexandru Ioan Cuza: O viață consacrată făuririi statului român modern” de Dan Berindei.

La rubrica „Știință-Învățământ”, prof. univ. dr. Vasile Cucu semnează articolul „Geografia, o știință în declin?”. Autorul încearcă să răspundă negativ acestei întrebări, arătând că în ciuda unor opinii pesimiste, potrivit cărora geografia ar fi în declin sau pe cale de dispariție ca domeniu științific distinct, ea este o știință dinamică care se dezvoltă impetuos în epoca noastră. După părerea autorului, asemenea opinii pesimiste sînt generate de rămînerea în urmă în ceea ce privește metodologia cercetării geografice și în situarea geografiei ca disciplină de învățămînt față de volumul extrem de mare de informații. În cadrul aceleiași rubrici, în articolul „Posibilități insuficient folosite în perfecționarea programelor de învățămînt”, prof. dr. Ioan Hațegan de la Universitatea din Craiova sugerează câteva acțiuni care ar putea fi organizate pentru îmbunătățirea programelor analitice din învățămîntul superior.

Preocuparea deosebită a redacției revistei pentru problemele de învățămînt se manifestă nu numai în prezența număr de număr a rubricii „Știință-Învățămînt”, ci și în grija cu care sînt publicate sugestiile cititorilor în acest domeniu. Astfel, în numărul discutat, două din cele trei materiale care alcătuiesc rubrica „Cuvîntul cititorilor” se referă la probleme de învățămînt. Frimul dintre acestea, semnat de conf. dr. I. Stanciu, directorul „Editurii didactice și pedagogice” face cunoscut cititorilor măsurile pe care sus-numita editură le ia pentru îmbunătățirea continuă a manualelor școlare și răspunde sugestiilor pe care profesorul Ștefan Fătulescu le făcea în această direcție în articolul „Manualele de matematică, între didacticism și funcționalitate” publicat în nr. 8 din 1973 al revistei „Era socialistă”.

Al doilea articol din cadrul aceleiași rubrici, intitulat „Istoria — componentă esențială a învățămîntului”, semnat de profesoarele Iulia Florescu și Viorica Văiteanu își propune să abordeze câteva aspecte referitoare la istorie ca obiect de învățămînt, sugerînd unele modalități pentru îmbunătățirea mijloacelor de predare, a programelor și a manualelor școlare.

Numărul 2 din acest an al revistei de sociologie „*Viitorul social*”, propune cititorilor săi, și de această dată, un bogat material informativ.

Într-un amplu articol, dedicat savantului și omului politic intruchipat de Dimitrie Cantemir, Ovidiu Bădina dezvoltă acele trăsături care-i conferă ilustrei personalități și meritul de a fi un pionier al sociologiei românești.

„Sociologia politică: orientări și sarcini actuale” se intitulează articolul în care Ovidiu Trăsnea, pornind de la o analiză sumară a diverselor aspecte practice pe care sociologia contemporană nemarxistă le îmbracă, face o prezentare mai largă a sarcinilor care-i revin sociologiei politice marxiste în societatea noastră actuală. În acest sens, cercetările sociologiei noastre politice vor oferi factorilor de decizie informații științifice, constînd în date prelucrate și interpretate care să constituie premise pentru soluții practice potrivite realităților noastre social-politice.

Dintre articolele care abordează aspecte concrete ale cercetării sociologice remarcăm următoarele: „Cercetarea sociologică și eficiența activității de informare și educare socialistă a maselor” de Ion Drăgan, Ion Constantinescu și Maria Ghița; „Mobilitatea socială și mobilitatea teritorială a populației din zona Argeș” de Andrei Stănciu; „Navetismul și adaptarea la munca industrială” de Septimiu I. Chelcea; „Motivarea alegerii meseriei” de N. Jurcău și I. Latiș ș.a.

La rubrica „Sociologia culturii, artei și literaturii” semnalăm prezența unui interesant articol semnat de Silviu Iosifescu: „Sociologie și teorie literară. Relații de metodă”.

Pe lângă articolele amintite, revista cuprinde, de asemenea, și altele pe care spațiul nu ne îngăduie să le enumerăm.

CORNELIA GÎRMACEA

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 98 din 2 iunie 1973

Ridicarea calității produselor — sarcină majoră a economiei naționale

În procesul complex de făurire a unei economii moderne, una din sarcinile de importanță majoră pentru societatea socialistă o constituie ridicarea permanentă a calității produselor. De calitatea produselor depinde în mare parte satisfacerea necesităților tot mai complexe și variate ale economiei naționale, competitivitatea pe piețele externe, creșterea continuă a nivelului de trai al populației. O cantitate de produse de calitate superioară satisface într-o măsură mai mare nevoile sociale comparate cu o cantitate egală de produse, dar de calitate inferioară.

Relațiile de producție socialiste creează unitatea de acțiune a tuturor oamenilor, în vederea ridicării neconținute a calității produselor. Producătorii socialiști, ca proprietari comuni ai mijloacelor de producție și a rezultatelor muncii, sînt profund interesați ca odată cu sporirea producției și productivității muncii, odată cu micșorarea prețului de cost, calitatea produselor să fie din ce în ce mai bună.

Calitatea se referă la totalul proprietăților, însușirilor produselor (mărfurilor) care aparțin aceluiași gen de valoare de întrebuințare, reflectînd mărimea utilității acesteia, respectiv gradul în care fiecare produs în parte satisface aceleași necesități de consum pentru care au fost create. Varietatea valorilor de întrebuințare existente la un moment dat în societate reflectă varietatea nevoilor omenești care trebuie satisfăcute, în timp ce calitatea unui produs sau altul din cadrul aceluiași gen de valori de întrebuințare exprimă diversitatea gradului de satisfacere a nevoilor sociale. Societatea nu are nevoie pur și simplu de valori

de întrebuințare, indiferent de gradul de utilitate și economicitate a acestora, ea are nevoie de produse cît mai diversificate și, totodată, cu un nivel calitativ cît mai ridicat. Cu cît un produs are o calitate mai înaltă, cu atît utilitatea lui este mai mare.

Calitatea — ca latură a valorii de întrebuințare — trebuie analizată în cadrul unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție. În acest sens, se poate afirma că noțiunea de calitate apare drept formă de manifestare a valorii de întrebuințare ca expresie a aplicării în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, precum și a experienței social-economice a producătorilor socialiști uniți. Revoluția tehnico-științifică contemporană implică și determină pe de o parte modificări în conținutul noțiunii de calitate, iar pe de altă parte în sporirea exigențelor, în creșterea nivelului necesităților sociale.

Privită sub acest unghi de vedere, calitatea are un caracter dinamic. De la o perioadă la alta, conținutul acesteia evoluează, atît sub aspect extensiv, adică variația în timp a numărului de caracteristici, însușiri pentru același produs, cît și sub aspect intensiv, adică amplificarea, îmbogățirea în substanță a caracteristicilor produsului.

În actuala etapă de diversificare a producției și de creștere a complexității ei, cînd revoluția tehnico-științifică contemporană impune perfecționarea neîntrepută a tehnicii și tehnologiei, ridicarea sistematică a calității produselor constituie o condiție esențială a creșterii eficienței economice și, deci, implicit a producției, reprezentînd un atribut al civilizației moderne, o cale în-

semnată de satisfacere a cerințelor sporite ale producției și consumului, de creștere a nivelului de trai al populației. Bunăstarea oamenilor muncii depinde nu numai de abundența de produse de larg consum (atît de folosință imediată, cît și de folosință îndelungată), ci și de nivelul lor calitativ, de modul în care ele răspund celor mai înaintate exigențe ale consumatorilor.

Asigurarea unei calități corespunzătoare a produselor constituie un element determinant al întregii activități economice, o problemă care în țara noastră este ridicată la rangul de politică de stat de interes național. Dovadă în acest sens, este „Legea privind asigurarea și controlul calității produselor”, adoptată în 1970 de Marea Adunare Națională, menită să contribuie la intensificarea preocupărilor pentru ridicarea nivelului calitativ al produselor, în conformitate cu cerințele economiei naționale.

Îmbunătățirea continuă a calității produselor este în strînsă dependență cu ridicarea nivelului tehnic al producției. În acest sens, un rol primordial revine activității de cercetare tehnico-științifică și de proiectare, atît la nivelul întreprinderilor, cît și la nivelul ramurilor industriale. Prin activitatea de cercetare, în condițiile în care se au în vedere ultimele realizări pe plan mondial, îmbunătățirea calității produselor se realizează prin introducerea în fabricație a unor produse noi, similare cu altele, dar cu caracteristici constructive și funcționale superioare, prin elaborarea și folosirea unor materiale de calitate superioară, care să asigure produselor o durabilitate mare și o greutate specifică mică, prin stabilirea unor soluții adecvate pentru valorificarea deplină a caracteristicilor materiei prime și materialelor. Pe fondul actual al revoluției tehnico-științifice asimilarea de produse noi care asigură satisfacerea la un nivel mai înalt a trebuințelor societății, capătă dimensiuni sporite.

Cînd durata de viață a produselor s-a scurtat, pentru realizarea unei eficiențe maxime prin introducerea în fabricație de produse cu calități superioare, trebuie scurtat la maximum și ciclul ei de aplicare industrială. Numai astfel se pot satisface în primul rînd nevoile de produse noi ale economiei naționale și, în al doilea rînd, se poate reduce gradul de învechire a rezultatelor cercetării, introduce-rii în fabricație a unor produse cu o anumită uzură morală.

De asemenea, o condiție de cea mai mare importanță pen-

NICOLAE STANCIU

(Continuare în pag. 11-a)

tru îmbunătățirea calității produselor o constituie **perfecționarea neîntreruptă a tehnologiei fiecărui produs**. Nivelul calitativ este influențat de măsura în care soluțiile tehnologice alese asigură cea mai bună realizare a produsului respectiv, atât sub aspectul caracteristicilor sale, cât și al forme constructive. În aceeași măsură are însă importanță, respectarea strictă, în toate fazele de producție a tehnologiei prescrise, a documentației tehnice.

Influența muncii de concepție asupra îmbunătățirii calității produselor este cu atât mai rodnică, cu cât se realizează o colaborare sistematică între activitatea de cercetare și proiectare și activitatea de producție.

În activitatea de concepție și proiectare, mai ales pentru bunurile de consum, trebuie să se țină seama tot mai mult de modă. La unele categorii de produse, moda limitează durata de utilizare mult sub limita uzurii fizice a acestora. La astfel de sortimente pentru evitarea unor cheltuieli exagerate atât din partea producătorului, cât și din partea consumatorului se impune ca prin activitatea de proiectare să nu se creeze produsul rezerve inutile de durabilitate.

Problema durabilității este destul de complexă astăzi, deoarece, datorită tendințelor progresului tehnic, durata de viață a multor produse se scurtează din punct de vedere moral, necesitând schimbarea acestora.

Una din căile care contribuie la menținerea și ridicarea calității produselor o constituie procesul de **modernizare permanentă a produselor existente**, în așa fel, încât acestea să fie ferite de o îmbătrânire prematură și să corespundă cerințelor mereu crescînde atât ale consumatorilor interni, cât și externi. În această direcție este necesar să acționeze colectivele de tehnicieni din întreprinderi, care trebuie să considere modernizarea o sarcină permanentă. Chiar dacă s-a introdus în fabricație un nou produs, grija pentru îmbunătățirea parametrilor lui tehnico-economici trebuie să fie permanentă.

În etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre, un rol important pentru ridicarea necontenită a calității produselor îl au măsurile luate de partid și guvern în vederea perfecționării organizării producției și muncii și a aplicării principiului cointeresării materiale.

Profilarea întreprinderilor, specializarea lor, precum și specializarea secțiilor, atelierelor și mașinilor în cadrul întreprinderilor și lărgirea pe această bază a cooperării, au un rol important în creșterea calității producției.

Prin perfecționarea conducerii

și planificării economiei naționale, apropierea conducerii de producție, se creează condiții pentru mărirea răspunderii întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor economice, pentru desfășurarea unei activități unitare privind asigurarea ridicării necontenite a calității produselor. În planurile anuale și de perspectivă, atât la nivelul întreprinderilor cât și la centrale și ministere, se prevăd măsuri speciale pentru îmbunătățirea continuă a calității materiilor prime, materiale, semifabricate, produse finite și lucrări și servicii prestate. În acest sens se acordă o deosebită atenție ridicării continue a nivelului activității de cercetare științifică și de proiectare a produselor; asimilării de noi produse cu parametri tehnico-economici superiori; ridicării nivelului tehnic al producției din dotarea cu utilaje perfecționate și prin introducerea de procese tehnologice moderne; ridicării calificării și sporirii răspunderii din partea tuturor factorilor de concepție și producție, controlului competent și exigent al calității produselor etc.

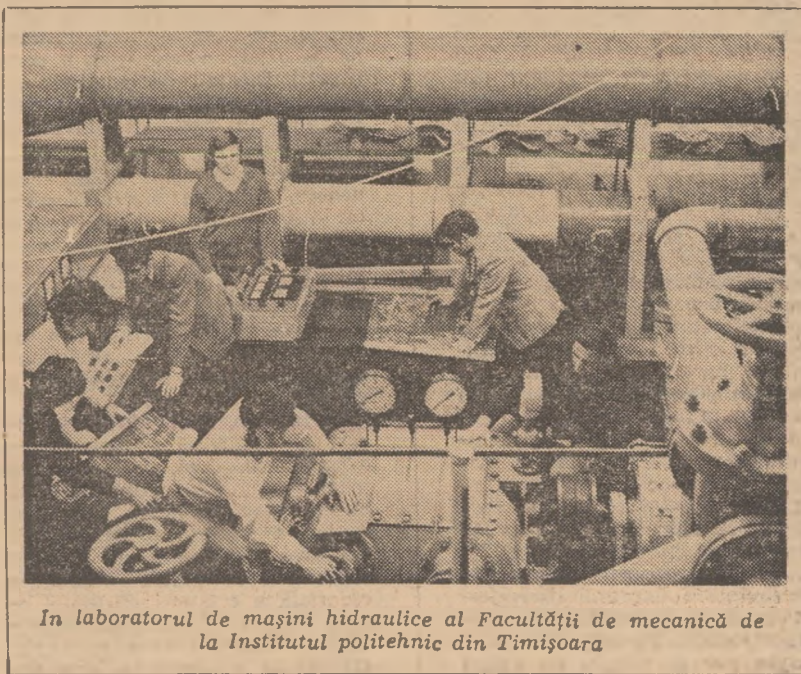
Calitatea produselor depinde în mare măsură de activitatea pe care o desfășoară fiecare inginer, tehnician, muncitor, la locul de muncă, **de nivelul său de pregătire tehnico-profesională**. Tocmai de aceea, ridicarea calității producției depinde nemijlocit de ridicarea nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale muncitorilor și tehnicienilor, de pregătirea permanentă a unor oameni cu o înaltă calificare — stăpini pe tehnica modernă.

În legea privind asigurarea și

controlul calității produselor, se specifică drept sarcină a consiliilor oamenilor muncii din centralele industriale, precum și a comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi, asigurarea de condiții materiale pentru pregătirea muncitorilor calificați și a personalului mediu de specialitate; asigurarea unei juste repartizări a cadrelor tehnice de specialitate și promovarea inițiativei tuturor salariaților în direcția îmbunătățirii produselor și diversificării sortimentelor.

Concomitent cu realizarea acestor sarcini, un mijloc important pentru mobilizarea oamenilor muncii în direcția ridicării calității produselor îl constituie principiul cointeresării materiale a oamenilor muncii, prin sistemul de salarizare și premiere. Sistemul îmbunătățit de salarizare așează pe baze mai eficiente și stimulatorii retribuția socialistă a oamenilor muncii în funcție de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate. Pentru realizări deosebite cu privire la calitatea produselor, salariații sînt stimulați material corespunzător în conformitate cu prevederile noului sistem de salarizare.

În fiecare ramură, întreprindere, secție și la fiecare loc de muncă trebuie folosite toate căile atât cele generale, cât și specifice pentru ridicarea necontenită a calității produselor. Modalitățile în care în fiecare unitate productivă se vor îmbina factorii care duc la creșterea calității produselor depinde de activitatea practică desfășurată în această direcție de toți oamenii muncii.

In laboratorul de mașini hidraulice al Facultății de mecanică de la Institutul politehnic din Timișoara

(Urmare din pag. a VI-a)

În opinia autorului, abordarea multilaterală a problemei decizionale nu se reduce numai la aplicarea metodelor amintite, „...ci și la aprofundarea mecanismului deciziilor economice dintr-o perspectivă cuprinzând toate aceste procedee, în scopul înțelegerii cât mai complete a acestui mecanism și, în final, al conducerii lui optime” (pag. 35). Celelalte capitole ale lucrării sînt elaborate în acest sens, autorul adoptînd punctul de vedere al teoriei deciziei. Astfel, în capitolul 2, intitulat „Stabilirea elementelor problemei decizionale economice” se abordează elementele de fond ale mecanismului deciziilor în economie, cuprinzînd analiza întuirii și formulării problemei decizionale, a stabilirii criteriilor și obiectivelor, a identificării variantelor, consecințelor, precum și modelul agregat complex al tuturor acestor operații. De asemenea, se face un examen al operației de stabilire a analogiilor, care are un rol important în stabilirea elementelor decizionale inițiale.

Intrucît activitatea de decizie presupune existența a mai multor variante a acțiunii economice, autorul a fost bine inspirat ocupîndu-se, înainte de a intra în problemele de fond ale

mecanismului de decizie, de operația de întuire a unei situații decizionale. Se amintește utilitatea valorificării experienței decizionale prin folosirea analogiilor între diferite situații.

Deosebit de clară este concepută partea ce tratează criteriile și obiectivele problemei decizionale. Analiza obiectivelor și criteriilor se face simultan, scoțîndu-se în evidență legătura dintre ele, categoriile de criterii, importanța relativă a acestora etc. Ca și în alte părți ale lucrării nu se pierde din vedere aspectul interdisciplinar al problemei. Se examinează, de exemplu, criteriile și obiectivele decizionale și din perspectiva aspectului psihologic, sociologic, axiologic etc.

Din cadrul acestui capitol, mai remarcăm analiza modelelor operaționale pentru stabilirea elementelor problemei decizionale, autorul ocupîndu-se de modelul agregat complex al problemei.

Capitolul 3, intitulat „Alegerea soluției optime în procesul decizional economic” demarează cu o prezentare generală a optimului economic, prezentare necesară pentru a se putea pătrunde în analiza detaliată a operației de estimare a utilizării și a problemei deciziilor multidimensionale în condiții de certitudine. Autorul nu scapă din vedere nici analiza deciziei în condiții de

risc și incertitudine. Foarte bine sînt prezentate modelele agregate complexe pentru alegerea soluției economice optime, un loc important ocupîndu-l modelele de programare liniară în condiții decizionale complexe.

Ultimul capitol prezintă aspecte legate de organizarea procesului decizional economic, cum ar fi: sistemul aval-amonte de analiză informațional-decizională, problema deciziilor de grup și, în final, metodologia generală a organizării și diviziunii muncii decizionale.

Valoarea științifică a lucrării în ansamblul ei este de necontestat. Ținînd seama de varietatea problemelor analizate, de importanța teoretică și practică a acestora, de modul original în care autorul tratează diferitele aspecte ale procesului decizional economic din punct de vedere al fundamentării acestuia, putem aprecia pe deplin efortul depus pentru elaborarea acestei lucrări meritorii. Astfel, „Fundamentarea complexă a procesului decizional economic” se dovedește necesară tuturor celor care sînt direct sau indirect implicați în procesul de luare a deciziilor economice la diferite nivele, oferind elemente concrete pentru desfășurarea mai intensă a activității de conducere, a muncii de organizare a producției și a muncii.

Cronică săptămînală de informare politică

În fiecare luni la ora 7,45 înainte de începerea programului zilnic, unul dintre profesorii Liceului de cultură generală din Marghita (Județul Bihor) devine pentru 10—15 minute crainicul cronicii politice săptămînale (pentru săptămîna care a trecut), al cărei redactor este. În prezența diriginților, elevii ascultă cu atenție comentariile care se opresc la principalele evenimente politice interne și internaționale și care le prilejuiesc — atît lor cît și cadrelor didactice — utile sinteze de istorie contemporană. Pe lîngă asigurarea ritmicității informării elevilor în domeniul amintit, această acțiune constituie și un permanent stimulent pentru studiul aprofundat al științelor sociale. Elevii își notează problemele neînțelese, sau asu-

pra cărora vor date suplimentare, pe fișe, care, prin intermediul diriginților, ajung la cabinetul de științe sociale. Miercuri, la aceeași oră, în cadrul unei emisiuni transmise tot prin stația de

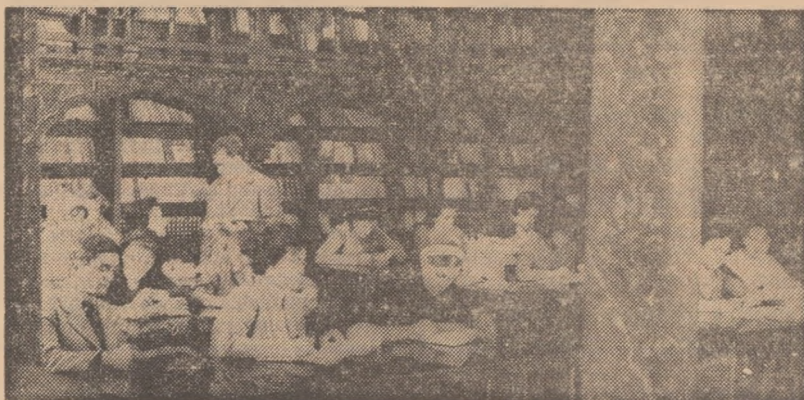
amplificare a liceului (Revista revistelor) primesc și răspunsurile la întrebările adresate.

Tot periodic, cronica politică este urmată de un cîntec patriotic retransmis în fiecare zi din săptămîna în curs înainte de începerea cursurilor.

Pe lîngă aceasta, elevii interni ascultă zilnic radiojurnalul de la ora 7 dimineața.

Bănuim că inițiativa catedrei de științe sociale a Liceului de cultură generală din Marghita aparține și altor școli din țară. Eficiența lor instructiv-educativă este incontestabilă.

V. B.

Intr-o sală de lectură a Bibliotecii centrale pedagogice

(Urmare din pag. a V-a)

niază ideile majore ale temei — redactorul emisiunii reușește să sporească gradul de accesibilitate și interesul nu numai al elevilor cărora le este adresată, dar și al altor categorii de ascultători. De remarcă este grija pentru interpretarea cea mai actuală a fenomenului istoric, ceea ce asigură eficiența lor maximă pentru auditori. De asemenea, conferențiarul aduc un plus de informații, de referiri, de legături menite să stimuleze interesul cognitiv al ascultătorilor, accentuând astfel latura formativă a învățămîntului istoriei.

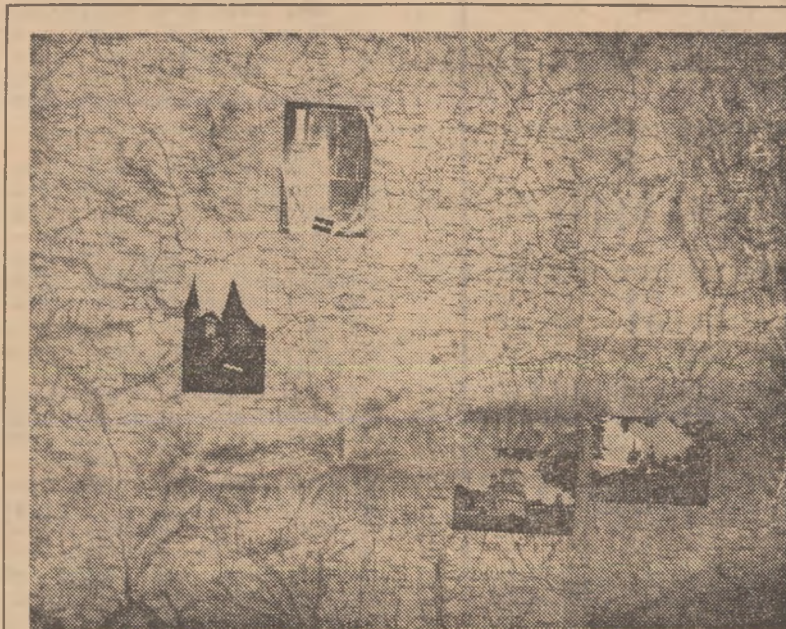
Răspunzînd unor necesități resimțite de elevi dar și de adulți în direcția cunoașterii aprofundate a istoriei patriei, interes care în acest moment al dezvoltării noastre istorice este mai intens ca oricînd, este bine ca aceste emisiuni să fie continuate și în anii viitori. Pentru maxima lor eficiență cred că ar trebui efectuat un studiu mai atent în ceea ce privește integrarea radioului în tehnologia didactică și imbinarea lui cu formele și metodele tradiționale. Este, de asemenea, necesară informarea consecventă a ascultătorilor despre conținutul fiecărei emisiuni. Pînă acum acest lucru s-a făcut cu unele intermitențe în suplimentul Radioteleșcoală.

Trebuie să se țină seama și de

faptul că nu toți elevii au cursuri dimineața și, în consecință, emisiunea să fie programată și în reluare în zile diferite și la ore diferite. Ar putea fi solicitați și profesori din învățămîntul mediu, cadre didactice cu o bogată experiență.

În cadrul numărului de emisi-

uni afectate ciclului accentul să cadă pe temele din istoria modernă și contemporană cărora să li se rezerve un spațiu mai larg întrucît cunoașterea aprofundată a evenimentelor istorice din această perioadă contribuie la o înțelegere mai deplină a istoriei contemporane.

O ingenioasă și sugestivă hartă folosită la lecțiile de istorie

Procesul decizional economic și fundamentarea sa

Editura științifică a pus la dispoziția specialiștilor și cercurilor mai largi de cititori lucrarea elaborată de Gheorghe Boldur „Fundamentarea complexă a procesului decizional economic”^{*)}, în care autorul își propune să trateze procesul decizional economic prin prisma procedurilor și metodelor științifice care stau la baza lui.

Vorbind despre conținutul și

^{*)} Gheorghe Boldur: „Fundamentarea complexă a procesului decizional economic” — Editura științifică, București, 1973, 208 pag.

valoarea lucrării, se evidențiază preocuparea susținută pentru o expunere analitică și, totodată, accesibilă. Pornind de la faptul că procesele de decizie ocupă o poziție de mare importanță în activitatea economică, autorul în prima parte a lucrării, scoate în evidență locul și rolul procesului decizional, atât la nivel macro cit și microeconomic. În această idee, sînt enumerate o serie de procese decizionale care se regăsesc la nivelul întreprinderilor, centralelor, ministerelor economice și, în final, la nivel de economie națională. Dacă acțiunile complexe, componente ale procesului economic se descriu adoptînd perspectiva A.D.C. (analiza drumului critic) atunci, așa cum subliniază autorul, „procesele decizionale alături de procesele informaționale ocupă o pondere însemnată în totalul proceselor din economie, reprezentînd totodată etape hotărîtoare, care guvernează întreaga desfășurare a fenomenelor” (pag. 9). De aceea, autorul, pe parcursul întregii lucrări, se ocupă în special de studierea și aplicarea unor procedee științifice, moderne, de rezolvare a problemelor de decizie. Aceste prevederi se diferențiază de cele tradiționale printr-o profundă elaborare teoretică, bazată în general pe metode matematice,

păstrînd însă o orientare generală practică și realistă.

Apreciindu-se că un loc de prim rang printre procedeele moderne de rezolvare a problemelor decizionale îl ocupă „...metodele cibernetice economice și cele ale modelării macroeconomice, nu se neglijează nici alte metode cum ar fi: cercetarea operațională, analiza sistemelor, teoria deciziei etc.”. Prezentarea acestor metode este foarte clară, concisă și accesibilă nu numai celor inițiați. Evident, un spațiu mai mare ocupă teoria deciziei, subcapitol unde se face o trecere în revistă a principalelor noțiuni și probleme din teoria deciziei. În acest sens, sînt prezentate la început elementele procesului decizional, iar în explicarea celorlalte aspecte ale teoriei deciziei, cum ar fi: teoria utilității, decizii multidimensionale, decizii în condiții de risc și incertitudine, decizii de grup etc., autorul utilizează un caz practic de alegere a variantei optime de investiție. Astfel, problemele de teorie sînt ilustrate prin exemplul luat, facilitînd înțelegerea completă a fenomenelor.

Lector univ. VIOREL CORNESCU

(Continuare în pag. a VII-a)

VASILE CONTA

(II)

Determinismul lui V. Conta nu se identifică cu fatalismul religios. Deși el folosea termenul „fatal” pentru a sublinia trăsătura esențială a legii, realiza deosebirea între „fatalismul” său și cel religios.

„Fatalismul” lui Conta exclude admiterea lui Dumnezeu ca factor creator al lumii, pe cînd fatalismul religios presupune, în primul rînd, că lumea este produsul voinței divine. Apoi, „fatalismul” la care se referă gînditorul nu este decît o noțiune folosită pentru a desemna caracteristica esențială a legii naturale, obiective. În sfîrșit, spre deosebire de fatalismul religios care, pe plan moral, profesa cvietismul, împăcarea cu ceea ce există, neputința omului în raport cu mediul, V. Conta aprecia că „Orice efect am dori noi nu poate să se producă fără nici o cauză; prin urmare, trebuie să dăm din mină (s.n.) ca să se producă acea cauză”, ceea ce implică negarea, de către filozof, a cvietismului.

Explicarea materialității lumii și apăsarea pe determinism, capătă noi valențe în opera lui Conta, prin concepția despre evoluție, formulată limpede de către el, în lucrarea **Teoria ondulației universale**.

Pentru a ajunge la un concept cit mai riguros despre evoluție, adecvat faptului științific, Conta, în prealabil a abordat tema raportului dintre materie și forță. În reprezentarea sa, forța este identificată cu proprietățile sau însușirile materiei (și implicit ale corpurilor). Alteori din tendința evidentă a marcării unității dintre materie și forță, Conta considera că Materia și Forța nu sînt decît același lucru, divizibil în mintea noastră, cînd îl privim sub puncte de vedere deosebite, dar indivizibil fizicesc, ceea ce nu înseamnă însă că el ar fi redus materia la forță sau la energie.

Definind forța prin „proprietățile” materiei, gînditorul își crea premisa necesară pentru a demonstra că activitatea este inerentă materiei. Acțiunea avea, după părerea lui Conta, un caracter universal, materializat în „două chipuri generale”: 1) lupta dintre forța care produce schimbări și transformări ale materiei; 2) echilibrul forțelor, care se stabilește în urma luptei dintre forțe.

Atît lupta cit și echilibrul forțelor se explică prin infinitatea cantității de materie care presupune, la rîndul ei, neidentitatea dintre forțe și totodată „contactul” dintre ele.

Formele luptelor și echilibrurilor, scria Conta „variază veșnic pînă la nesfîrșit”.

Avînd meritul de a fi subliniat caracterul universal al acțiunii, precum și lupta dintre forțe, V. Conta nu a reușit să elaboreze o teorie dialectică despre acțiune și despre lupta contrariilor; el absolutiza caracterul relativ al luptei sau punea pe același plan, al relativului, atît lupta cit și echilibrul. Mai mult încă, gînditorul a acordat atenție, cu deosebire formelor. Din acest punct de vedere el distinge existența **formelor evolutive și a formelor neevolutive**.

Prin forme evolutive Conta înțelegea acele forme „care de la momentul nașterii lor cresc pe nesimțite și treptat pînă la un punct culminant și de acolo, tot așa de regulat, descresc pînă la extracțiune”. O formă evolutivă, scria el, ia naștere atunci cînd s-a stabilit un **echilibru principal** între forțele datorită cărora forma există.

Ideea stabilirii echilibrului principal între forțe nu presupune însă, în concepția lui Conta, ideea repausului absolut. Chiar dacă s-a stabilit în cadrul formei evolutive un echilibru între forțe, echilibrul este relativ, deoarece în cadrul formei constituite continuă să acționeze „o luptă secundară” între forțele rămase în afara echilibrului. Deși nu și dezvoltă teoria cu privire la „lupta secundară”, este evident că el avea în vedere sublinierea sensului progresiv al dezvoltării, și, pe de altă parte, negarea „nemișcării absolute”. Referirile sale la rolul „luptelor secundare”, între care nu se poate realiza **niciodată**, deși tind și ele spre un **echilibru**, sînt de natură să ilustreze contradicțiile gînditorului cu privire la lupta dintre forțe, căci dacă, „luptele secundare” nu ajung la un echilibru și „provoacă” dezvoltarea, atunci lupta are un caracter absolut și nu unul relativ, așa cum Conta susținea.

Dezvoltarea se realizează după Conta sub forma unei unde (de aci și titlul lucrării sale — **Teoria ondulației universale**) sau

„curbă suitoare”, un punct culminant și o „curbă scobitoare”. Punîndu-și problema structurii unde, el ajungea la concluzia că „fiecare undă conține alte unde secundare, care alcătuiesc tot atîtea trepte pe curbele exsuitoare și coboritoare”, ceea ce traduce, la nivelul concepției sale despre dezvoltare, pe de o parte, ideea unităților relative de constituire ale materiei și, pe de altă parte, concepția despre formele mișcării. Subliniem, totodată, că prin teoria sa despre undă și despre luptele secundare, Conta se afla într-un raport de opoziție cu evoluționismul plat.

Conta a încercat să aplice teoria filozofică despre evoluție (și în același timp s-o verifice) la unele fenomene biologice, sociale, la domeniul gnoseologiei, istoriei ideilor științifice, religioase, filozofice etc. Dacă în privința explicitării teoriei prin exemplele din domeniul științelor naturii se menține în marginile materialismului, prin aplicarea ei la domeniul vieții sociale, el ajunge la unele idei infirmate de practica social-istorică.

Conta a militat, în diferite lucrări, pentru promovarea și apărarea unei **gnoseologii materialiste**.

Pe lîngă explicarea materialistă a fenomenelor psihice el s-a oprit, încercînd o teorie nuanțată, asupra raportului dintre obiect și subiect.

Pornind de la ideea fundamentală a sistemului său, după care materia e factor prim, determinant, iar conștiința factor secund, derivat, precum și de la ideea interacțiunii universale a fenomenelor, V. Conta nota: „Fiecare fenomen psihic are deci doi factori: o influență exterioară și rezistența organelor respective. Este, prin urmare, natural ca un fenomen psihic să se prezinte lămurit și în întregime în conștiința mea, să se prezinte cu cei doi factori ai săi. Aceasta este cauza că, în orice cugetare a mea descopăr două elemente constitutive: **un obiect și un subiect**”.

Prin obiect, gînditorul înțelege conștiința despre o influență determinată de un corp exterior asupra organului inteligenței omului, iar prin subiect, conștiința despre rezistența sau reacțiunea corespunzătoare a aceluși organ.

Între obiect și subiect există deci o anumită relație: fără existența unuia încetează însăși cunoașterea, ceea ce nu înseamnă că obiectul și subiectul se iden-

Conf. dr. GHEORGHE CAZAN

(Continuare în pag. a IV-a)

tifică; în schimb, subiectul poate deveni obiect, în sensul precis că subiectul considerat drept conștiință despre rezistența organului inteligenței unui individ, devine pentru „cugetarea“ altui individ, obiect.

Pe de altă parte, Conta și-a dat seama de unilateralitatea atitudinii empirismului, cât și a raționalismului, ceea ce l-a condus la necesitatea formulării unei concepții despre unitatea dintre treapta senzorială și treapta logică, care să depășească atât empirismul cât și raționalismul apriorist.

Dezvoltarea acestei concepții s-a săvârșit prin ceea ce el numea „teoria întipăririlor“. În esență, Conta distinge două feluri de „întipăriri“: întipăriri de gradul I și întipăriri de gradul II. Întipăririlor de gradul I le-ar corespunde ceea ce noi includem azi în treapta senzorială; celor de gradul II, treapta logică.

Explicind mecanismul „întipăririlor“, Conta face deseori apel la date ale fiziologiei, ceea ce conferă o anumită soliditate concepției sale, dar totodată, este observabilă și trăsătura mecanicistă a ei. Chiar noțiunile cu care operează gânditorul (zguduire etc.) sînt edificatoare în acest sens. Este remarcabil faptul că el a dat extensiune demonstrării unității dintre cele două feluri de „întipăriri“, „întipăririle“ de gradul II fiind, după părerea sa, conștință necesară a formării întipăririlor de gradul I.

„Întipăririle“ de întiiul grad, nota el, servesc, la rîndul lor, de obiecte de perceput pentru organul percepției de al doilea grad, tot așa cum lucrurile lumii exterioare au fost obiecte pentru organul percepției de gradul I. Prin „organul percepției“ de gradul II, se ajunge la generalizare, abstractizare și la formarea ideilor, de unde rezultă că nu există idei înnăscute. Criticînd teoria ideilor înnăscute, Conta a preluat argumentele folosite altădată de către Locke (surdo-mușii și orbii din naștere nu au idei despre ceea ce nu văd și nu aud, copiii nu ajung să-și formeze idei decît pe măsura acumulării unei anumite experiențe, ideile despre moralitate variază de la un popor la altul etc.), dar a dat acestora o viguroasă orientare materialistă.

Cu toate că filozoful a observat legătura dintre cele două figuri de „întipăriri“, el nu a reușit ilustrarea raportului dialectic dintre treapta senzorială și treapta logică a cunoașterii. Una dintre definițiile esențiale ale teoriei sale consta în neînțelegerea

adecvată a rolului gândirii în cunoaștere, a complexității actelor logice și, în general, chiar a complexității formării cunoștinței. După părerea sa, „cunoștința omenească se reduce la ultima analiză la constatarea deosebirii sau a asemănării între două sau mai multe lucruri“, ceea ce evident, este o simplificare a actului de cunoaștere.

La baza formării cunoștinței stă, după părerea lui Conta, fie experiența nemijlocită sau directă (experiența senzorială), fie experiența indirectă. „Toate ideile, scria el, derivă din combinațiunile senzațiilor actuale sau ale acelor care s-au produs în trecut și se păstrează în memorie, sau ale unora și ale altora, rolul determinant în calitatea cunoștinței revenind „impresiilor actuale“. De unde rezultă că „experiența efectivă și actuală a simțurilor este totodată baza tuturor cunoștințelor și punctul de plecare al tuturor speculațiilor noastre“.

Filozoful a conceput experiența atât ca experiență individuală cât și ca experiență a generațiilor, acestea din urmă echivalînd cu suma cunoștințelor acumulate de către o generație preluată de o alta, care îi succede. Cu aceasta el s-a apropiat de înțelegerea continuității actului cognitiv, dar a pus totodată și problema discontinuității cunoașterii.

Mai evidentă însă pentru definirea modului în care el înțelege raportul dintre continuitate și discontinuitate în procesul cunoașterii este teoria sa despre adevăr.

Conta definea adevărul ca o cunoaștere exactă a deosebirii dintre lucrurile reale și cele nereale. Stabilirea deosebirii dintre lucrurile reale și cele nereale se operează prin experiența (considerată în sensurile de mai sus). Cum experiența nu are granițe fixe, rezultă că și stabilirea deosebirilor este un proces.

Din caracterul procesual al cunoașterii și, implicit al experienței, V. Conta a dedus ideea relativității adevărului. După propria sa expresie „adevărul este cu totul relativ“. Ideea aceasta, formulată în „Teoria fatalismului“, este preluată aidoma de către filozof în lucrările de mai tirziu.¹⁾ Ideea caracterului „cu totul relativ“ al cunoștințelor l-a condus chiar la afirmarea „că nu există pe lume adevăr propriu-zis, ci numai certitudine“, certitudinea fiind sentimentul „plăcut“ produs în noi de recunoașterea adevărului. Evident, Conta a recunoscut existența adevărului absolut, dar acesta a fost conceput, cînd în mod mecanicist fiind corelat cu ideea

perfectiunii creierului și cu posesiunea tuturor cunoștințelor produse pînă la un anumit moment, cînd ca tendință permanentă a spiritului uman de depășire a ceea ce este cunoscut și de afirmare la infinit de noi adevăruri, ceea ce relevă lipsa unității în definirea adevărului absolut.

Este necesar să sublinem că V. Conta nu a înțeles dialectica raportului dintre adevărul absolut și cel relativ. Adevărul relativ era considerat numai ca ceea ce trece sau este recunoscut ca adevăr și nu ca ceea ce este adevăr în condițiile fixate de practica social-istorică a omului. Altfel, el identifică adevărul relativ cu eroarea, ceea ce este fals.

Din faptul că „oamenii din generațiunile viitoare vor putea avea creierul și mai dezvoltat decît noi și în tot cazul, ei vor adăuga la experiența moștenită de la noi fapte noi“, Conta conchidea că „toate acestea par a legitima concluziunea sceptică că nu există pentru noi alt adevăr decît acela că nu putem cunoaște nimic (subl. lui Conta).

Conta a formulat, în esență, o teorie contradictorie despre raportul dintre adevăr absolut și cel relativ, în care accentul cade, deși admite existența unui corollariu de adevăruri „neschimbate“, pe o notă sceptică, ceea ce se explică, prin necunoașterea, de către ele, a dialecticii.

Scepticismul lui Conta nu este unul integral. Gînditorul și-a exprimat convingerea în progresul cunoașterii umane, în capacitatea omului de a reflecta adecvat structura realității.

Gnoseologia sa materialistă a jucat un rol important în lupta de idei a timpului. Prin ideile sale despre originea cunoașterii, despre rolul experienței, ca și prin modul în care a conceput raportul dintre treptele cunoașterii, V. Conta și-a adus contribuția la critica idealismului și a teologiei, la apropierea filozofiei de știință, la constituirea unei gnoseologii și, în general, a unei filozofii științifice.

Concepția filozofică a lui V. Conta a constituit, prin ideile sale valoroase, unul dintre momentele esențiale ale filozofiei românești, care a impulsionat gîndirea din țara noastră pe calea materialismului. Ea a facilitat, în mod obiectiv, pătrunderea materialismului marxist, a contribuit, pe de altă parte, la dezvoltarea materialismului naturalistilor. De la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Astfel, prin prelungirile sale necesare, filozofia lui Conta, în ciuda interpretărilor denaturante a devenit o permanență a cugetării progresiste din țara noastră.

¹⁾ Vezi „Bazele metafizice“, cap. II

TRADIȚIE ȘI INOVAȚIE în predarea științelor sociale

Avind o modestă experiență în predarea științelor sociale, am încercat în cursul acestui an școlar, la anul IV de la liceul la care funcționez, să schimb din meto-

dele tradiționale de predare. Astfel, la unele lecții am folosit preieizarea toată ora, iar în altă oră seminarul. Această metodă am adoptat-o pentru două motive: să nu fragmentez materialul atît de bine încheiat într-un capitol și, în același timp, să realizez acea punte atît de necesară spre învățămîntul superior.

Vreau mai jos să mă opresc asupra unei metode mai puțin obișnuite în școala noastră: verificarea cunoștințelor elevilor prin formularea de întrebări de către ei înșiși.

La obiectul „Filozofia și socialismul științific”, la anul IV (clasă umanistică), într-o oră de curs, am atras atenția elevilor că la ora ce urmează, la lecția „Națiunea și înflorirea ei în condițiile socialismului”, procedeul prin care mă voi convinge de munca lor va fi schimbat: ei vor trebui să formuleze întrebări la care să-și dea singuri răspunsul.

La ora anunțată, elevii n-au fost surprinși — după cum mă așteptam. Cei solicitați să răspundă au formulat întrebări, unele mai complexe, altele mai simple, ca de pildă: Care este deosebirea dintre națiune și celelalte forme de comunitate umană? În ce constă eroarea sociologilor burhezi cînd afirmă că națiunea este un fenomen etnic sau biologic? În ce condiții social-istorice apar națiunile? Cum s-a format națiunea română? Au existat și astfel de întrebări: Ce este națiunea? Cînd s-a format națiunea română?

Care sînt trăsăturile națiunii socialiste? etc. etc.

La sfîrșitul lecției, elevii au recunoscut că e mai greu să formulezi întrebări decît să răspunzi la ele. Lecția trebuie înțeleasă, nu tocită.

Un alt aspect: Această modalitate de organizare a lecției mi-a dat posibilitatea să cunosc nivelul de cultură generală, logica elevului, gradul mai mult sau mai puțin organizat al cunoștințelor acumulate etc.

La întrebările puse de elevi s-au dat răspunsurile respective fie din partea celui care le-a formulat, fie din partea altor elevi. Există și întrebări la care, prin lipsa lor de importanță, nu a fost nevoie să se răspundă.

Fără îndoială, e necesar ca profesorul să insiste prin întrebările, intervențiile și lămuririle lui atunci cînd este cazul asupra unor probleme importante pe care le ridică lecția și care n-au fost suficient elucidate prin întrebările și răspunsurile elevilor. Rețin și constatarea că, în aceste condiții, atenția profesorului este mai sollicitată ca de obicei.

Folosind acest procedeu la aceeași clasă cîteva ore consecutiv, am constatat că elevii se acomodează cu el, verificarea cunoștințelor este mai vie, iar participarea elevilor incomparabil mai activă.

Acum, la lecțiile recapitulative, mi-am dat seama că la aceste capitole, cunoștințele elevilor sînt, evident, mai temeinice.

Prof. MOLDOVAN IOAN

Radioșcoala în sprijinul predării Istoriei României

Istoria, ca obiect de învățămînt, necesită o multitudine de mijloace capabile să dea faptelor expresie și autenticitate, să stimuleze imaginația, să trezească interesul pentru cunoaștere. Ea stă la baza educației patriotice a tinerei generații avînd ponderea cea mai mare. „Studiul istoriei va trebui să devină în școala noastră un factor esențial de educație patriotică a tinerelor generații, de dezvoltare a sentimentelor de răspundere față de soarta națiunii noastre socialiste, a hotărîrii ferme a tuturor tinerilor de a-și închina toată energia, tot elanul, puterea de muncă și chiar viața dacă va fi necesar, înfloririi și apărării patriei, salvărdării libertății, suveranității și integrității teritoriale ale cuceririlor revoluționare, socialiste ale poporului”, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu,

iar noi profesorii de istorie avem aceste cuvinte mereu vii în mintea și în inimile noastre și sîntem ferm hotărîți să le îndeplinim cu toată hotărîrea și cu toată demnitatea profesiei noastre. „Ca să fie cineva patriot, trebuie să aibă patria în el”, aprecia Nicolae Iorga. Tocmai acest lucru trebuie să realizăm — să facem ca tineretul patriei noastre, „să aibă patria în el”, să simtă cu fiecare fibră a ființei sale că pămîntul acesta pe care îl călcăm este îmbibat cu sîngele a sute de generații care l-au muncit și l-au apărât, că tot ce este frumos în jurul nostru se datorește sutelor și sutelor de anonimi făuritori de frumusețe.

În cadrul vastului și complexului program inițiat în vederea îndeplinirii multiplelor sarcini în acest domeniu al educației — inițierea pentru prima

oară — a emisiunilor radiofonice de Istoria României este bine venită. Aceste emisiuni se transmit săptămînal, miercuria la orele 15,30 pe programul doi. Organizatorii emisiunii au urmărit o prezentare cronologică a istoriei patriei — respectînd indicațiile programei școlare — din cele mai vechi timpuri și pînă în contemporaneitate. Emisiunile s-au bucurat de prezența unora dintre cele mai prestigioase personalități ale istoriografiei românești contemporane. Modul în care este concepută emisiunea vădește o bună cunoaștere a cerințelor actuale ale învățămîntului istoriei. Prin comentariu și întrebări ce subli-

Prof. VIORICA VAITEANU

(Continuare în pag. a VI-a)

VACANȚA MARE

În cadrul sistemului educațional, organizarea vacanței de vară asigură continuitatea procesului instructiv-educativ, contribuie la îmbogățirea experienței sociale a elevilor, la reconfortarea lor fizică și intelectuală. În același timp, vacanța de vară constituie un bun prilej pentru manifestarea spiritului organizatoric, al inițiativei, fanteziei și creativității copiilor, este o perioadă de finalizare, prin forme specifice, a activităților educative inițiate în timpul anului școlar. De aceea, pe drept cuvânt „vacanța mare”, de care ne mai despart doar două săptămâni, este tot mai frecvent numită „al patrulea trimestru al anului școlar”.

Urmare a grijii pe care o poartă partidul și statul nostru pentru creșterea unui tineret viguros, capabil să contribuie cu pricepere și dăruire la înfăptuirea marilor obiective ale construcției socialiste, an de an au fost sporite fondurile alocate pentru educarea tineretului, pentru organizarea vacanțelor școlare.

Ministerul Educației și Învățămîntului, Consiliul Național al Organizației Pionierilor, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, împreună cu instituțiile și organizațiile obștești care fac parte din Comandamentul central de organizare a vacanței, au stabilit măsuri ca, în această vacanță, copiii să beneficieze de cele mai deosebite condiții de odihnă, să aibă posibilitatea să cunoască nemijlocit frumusețile și bogățiile patriei, realizările oamenilor muncii, valorile culturale noastre naționale.

Deși învățămîntul preșcolar se încheie la 15 iunie, în aceste zile, în care elevii sînt încă antrenați în parcurgerea ultimei etape a trimestrului III, pentru încheierea cu succes a anului școlar, unii dintre cei mai mici preșcolari și-au început de zece zile odihna în coloniile de la Costinești, Schitu și 2 Mai, Mangalia, pe litoral, iar, începînd din această săptămînă, coloniile de la Sinaia și Bușteni, Timișul de Sus și Dimbul-Morii, Simbăta de Sus și Dragoslavele, Homorod-Băi și Cîsnădioara și din multe alte localități, situate în locuri pitorești din zonele montane ale țării, își inaugurează activitatea cu prima serie de copii.

Vacanța de vară din acest an se caracterizează atît prin sporirea cifrei de cuprindere a preșcolariilor în colonii și a elevilor în tabere, excursii și expediții, cît și prin diversificarea și îmbogățirea activităților cu caracter educativ. Numai în taberele de odihnă, de instruire și sportive, la munte și la mare, vor fi cuprinși, în acest an, peste 287 000 de elevi, cu 147 000 mai mulți decît în anul 1972. Pentru coloniile de preșcolari, cifrele de plan prevăd o creștere cu 50 la sută față de anul trecut, iar la expedițiile pionierești „Cutezătorii”, aflate la cea de-a treia ediție, care și-au dobîndit un binemeritat prestigiu, participă peste 15 000 de pionieri și școlari. Celor peste 350 000 de preșcolari și elevi, care vor fi trimiși la odihnă cu sprijin din fondurile asigurate pe plan central li se vor adăuga un număr însemnat de copii a căror vacanță se va organiza de către comandamentele județene, cu fonduri realizate din contribuția părinților, a cooperativelor agricole de producție, întreprinderilor și instituțiilor, a organelor locale.

Aproape în toate județele se va organiza un număr însemnat de

„sate de vacanță”, care vor atrage zeci de mii de elevi din întreaga țară.

O trăsătură distinctă a vacanței din acest an o constituie mai buna diversificare și diferențiere a acțiunilor întreprinse. Astfel, pe lângă taberele de odihnă de 14 zile, taberele de instruire și sportive, se vor mai organiza — pentru prima dată în acest an — tabere de odihnă de 7 zile, amplasate la cabanele montane de altitudine joasă și mijlocie, în marile centre economice și social-culturale ale țării, în Capitală, pe litoral. Se vor extinde taberele speciale pentru elevii ciștigători ai unor concursuri școlare și pentru aceia care s-au distins în activitatea unor cercuri științifice, literare, a formațiilor culturale-artistice și sportive din școli. Două din aceste tabere vor reuni la Cimpulung-Muscel și la Stațiunea republicană a tinerilor naturaliști de la Timișoara elevii clasati pe primele locuri la etapa județeană a concursurilor de economie politică și de biologie. Desfășurarea fazei republicane a celor două concursuri în tabără asigură, pe lângă posibilitatea adîncirii lucrului practic-aplicative a acestora, înfîlțirea concurențelor cu oameni de știință din domeniile respective și o binemeritată odihnă pentru participanți.

Pe litoral se organizează coloniile, tabere și baze turistice la Năvodari, Costinești, Schitu, 2 Mai, Mangalia și în municipiul Constanța. Numai în complexul de odihnă pentru copii al Consiliului Central al U.G.S.R. de la Năvodari vor fi cuprinși cîte 5 400 elevi pe serie, în total 32 400 în întreaga vară.

La munte coloniile și taberele sînt situate pe Valea Prahovei și Valea Timișului, la Slănic-Prahova, Ștefănești, Cheia și Telega, la Bran și Homorod-Băi, la Valea Uzului și Bucșoiaia, la Nucet și Singeorz-Băi, la Sarmizegetusa și Herculane, la Poneasca, Novaci și Peștișani și în alte multe localități din țară.

Tot pe litoral, la începutul lunii august a.c., va avea loc festivalul „Litoral '73”, la care vor participa 2 000 de elevi, laureați ai concursurilor școlare, care, timp de o săptămînă, vor vizita stațiunile de pe litoral și vor prezenta programe artistice.

Acțiunile de vacanță au fost în așa fel concepute încît să asigure odihna activă a elevilor, petrecerea educativă a timpului lor liber, dezvoltarea deprinderilor de autoservire, de autogospodărire, antrenarea elevilor în acțiuni de muncă patriotică pe șantierele de construcții școlare, în unități economice, industriale și agricole, pe șantierele naționale și locale ale tineretului, accentul punîndu-se pe activitățile de mișcare în aer liber. Activitățile organizate vor trebui să-și aducă o contribuție însemnată la continuarea muncii de pregătire politico-ideologică și patriotică a elevilor, la cultivarea și dezvoltarea unor deprinderi, interese și aptitudini științifice, tehnice, literar-artistice, cultural-sportive și turistice ale acestora, precum și la colecționarea unor materiale care vor îmbogăți colecțiile, laboratoarele și muzeele școlilor.

Programele de vacanță din această vară, întocmite de comandamentele județene, prevăd organizarea la nivelul școlilor, cartierelor și localităților a unor jocuri și întreceri sportive de atletism, volei, handbal, baschet, fotbal, tenis etc., vizite, drumeții și excursii pentru cunoașterea localităților și împrejurimilor,

concursuri de orientare turistică, cursuri de învățare a inotului și a altor sporturi de sezon. Pentru aceasta, în timpul verii, bazele sportive, ștrandurile și bazinele de înot vor trebui transformate în centre de inițiere și practicare a sporturilor, de desfășurare a unor întreceri și alte manifestații sportive de masă. De asemenea, localurile școlilor, sălile și terenurile de sport, casele pionierilor, cluburile și casele de cultură, căminele culturale vor putea fi folosite în organizarea cît mai utilă și instructivă a timpului liber al copiilor.

Este de apreciat operativitatea cu care comandamentele județene de vacanță, îndrumate și ajutate de comitetele județene de partid, au trecut la realizarea programului aprobat de Comandamentul Central, în ședința de lucru de la începutul lunii mai a.c.

Astfel, a fost mult dezvoltată rețeaua destinată odihnei copiilor care cuprinde, în prezent, 50 colonii de preșcolari, peste 200 tabere de odihnă de 14 și 7 zile și 300 de baze turistice situate în cele mai pitorești locuri din țară.

Din inițiativa unor consilii populare județene, a inspectoratelor școlare și a consiliilor județene ale organizațiilor pionierilor din județele Timiș, Hunedoara, Constanța, Alba, Caraș-Severin, Vilcea și Galați, rețeaua taberelor și bazelor turistice continuă să se dezvolte, ceea ce va asigura realizarea integrală a cifrelor de cuprindere a elevilor în colonii, tabere și excursii.

În prezent, în județele țării se lucrează intens pentru amenajarea taberelor și bazelor turistice, a locurilor de agrement pentru copii în jurul marilor orașe. Inspectoratele școlare județene Constanța, Argeș, Brașov, Mureș, Covasna, Prahova, Sibiu, Bihor, Arad, Caraș-Severin, Timiș ș.a. sînt deja pregătite să primească în tabere primii oaspeți. La Homorod-Băi, în județul Harghita, se efectuează, în prezent, ultimele lucrări de reparații și amenajări a celor peste 60 de vile destinate organizării odihnei copiilor, cu ajutorul elevilor de la școlile profesionale din județ, economisindu-se astfel, prin munca elevilor, peste un milion de lei.

Experiența elevilor din județul Harghita va fi folosită și de colegii lor din județul Prahova care, constituiți într-o tabără de muncă, vor repara și amenaja, în această vară, tabăra de la Paltinu-Cimpina pe valea Doftanei, care, în final, va găzdui peste 600 elevi pe serie, adăugînd o nouă unitate de odihnă la rețeaua taberelor de pe văile Prahovei și Teleajenului din acest județ.

Răspunderi deosebite revin comandamentelor județene de organizare a vacanțelor școlare în ceea ce privește asigurarea securității vieții copiilor, pentru prevenirea îmbolnăvirilor și accidentelor, astfel încît, și în acest an, asemenea anului trecut, să nu se înregistreze nici un accident în colonii, tabere și excursii. În acest scop, inspectoratele școlare județene vor cere concursul inspectoratelor regionale C.F.R., agențiilor de voiaj, direcțiilor sanitare, întreprinderilor de transport auto, oficiilor județene de turism și agențiilor B.T.T.

Antrenînd cu răspundere în acțiunea de pregătire toți factorii educaționali care compun comandamentele de vacanță, se va asigura cadrul corespunzător de desfășurare a unei vacanțe pe măsura eforturilor depuse de partid și de stat pentru educarea tinerei generații. Aceste preocupări trebuie să fie susținute de întreg personalul didactic din unitățile de învățămînt și educație, de organizațiile de copii și tineret, de părinții elevilor, de comitetele executive ale consiliilor populare sub îndrumarea și conducerea organelor locale de partid.

Pregătirile făcute pînă acum constituie premise sigure pentru realizarea integrală și în condiții optime a programului de vacanță în anul 1973.

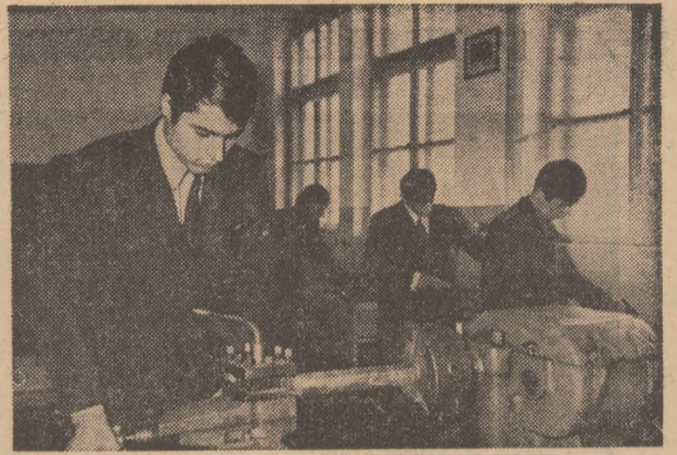
Conf. univ. CORNELIU BĂJENARU, director al Direcției științelor sociale, activităților educative și sportive din M. E. I.

AGENDA

În cadrul manifestărilor consacrate sărbătoririi a 125 de ani de la revoluția din 1848, la Casa județeană a corpului didactic Teleorman s-a inițiat o sesiune de referate și comunicări pe tema: „Momente ale desfășurării revoluției de la 1848 în județul Teleorman”. La sesiune au participat, cu expuneri, Marin Bădea, cercetător științific la Institutul de științe istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. și prof. Fernand Chirea, inspector general școlar la Inspectoratul școlar județean Teleorman • Societatea de științe filologice din Republica Socialistă România a organizat, în colaborare cu Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură, o dezbateri, la Breaza, pe tema: „Probleme actuale ale modernizării predării limbii și literaturii române”. Comunicările, urmînd unul cuvînt de deschidere rostit de prof. univ. Boris Cazacu, membru corespondent al Academiei, s-au referit la direcțiile de modernizare a tehnologiei didactice, la interpretarea stilistică a textului literar, etc. Cum se vede, pe drumul sinuos al modernizării, nu ajutorul prețios al teoreticienilor ne lipsește... • Rod al preocupărilor Comitetului județean de partid Olt, Inspectoratului școlar județean și Societății de științe matematice-filiala Slatina, de a contribui la îmbunătățirea calitativă a procesului de învățămînt, o recentă consfătuire pe tema: „Intenția și rigoarea în matematică și în predarea ei”, s-a bucurat de prezența academicianului Caius Iacob. • În satul Bătrîni, comuna Stărculești, județul Prahova, duminică de 27 mai a.c. a fost una cu totul deosebită: Școala generală din localitate și-a sărbătorit centenarul! Prilej, pentru cadrele didactice, de a cuprinde, într-o sesiune de referate, începuturile, realizările și perspectivele școlii. După care, „Bătrîni” au găzduit o revărsare a bucuriei, talentului și... tinereții, într-un program cultural artistic, numit sugestiv „Nestînce trepte de lumină”. Școlii centenare îi urăm să ridice, în continuare, lumina cărții, pe nenumărate „nestînce trepte”! • La clubul Grupului școlar „23 August” din Capitală numeroși profesori, ingineri, studenți și elevi au ascultat două interesante expuneri privitoare la Eminescu. Prima, susținută de Gheorghe Eminescu, nepotul poetului: „Eminescu și contemporanii săi”, a doua, de prof. dr. Ion I. Ghelase: „Eminescu, despre finanțele burgheziei” • Personalitatea ilustrului cărturar român, Dimitrie Cantemir, a fost, de curînd, evocată de elevii Liceului pedagogic din Constanța, în cadrul unui simpozion. N-au lipsit, desigur, opinii referitoare la „Cantemir și problemele educației” • „Lumea văzută de copii” — o expoziție (desen și acuarelă) deschisă, în aceste zile, la Brașov, în sălile „Victoria”, pentru spectatorii de toate vîrstele, care aduc cu ei un imagină certificat de încredere în penelul, tot mai des încercat, al copilăriei. • La întîlnirea „pe un tîpșan însoțit” cu elevii Școlii generale din comuna Aref, județul Argeș, poetul Ion Bănuță a trecut, de la lectura propriilor versuri, la confesiuni literare și apoi (ca într-o panoramă a schimbului de emoții) la condiția de spectator: tinerii iubitori de poezie au interpretat un montaj literar — „Copiii de pe Argeș” — realizat după versurile poetului invitat. Au răsădit, desigur, aplauze, sub cerul liber. Să fi ajuns pînă la alte școli?! • Timp de două zile, elevii clasei speciale de biologie de la Liceul „Unirea” din Turnu Măgurele au vizitat Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa” și Grădina botanică din Capitală, au participat la expuneri și lucrări practice efectuate de profesori universitari, de la facultățile de biologie și medicină. Așa, „viața” ca obiect de studiu se apropie — pînă la ei — mai mult de viață!

Școala și producția

Notarea cunoștințelor și aprecierea aptitudinilor

Orientarea școlară și profesională este considerată astăzi ca o acțiune psiho-socio-pedagogică continuă, ca un proces formativ de lungă durată în pregătirea elevului pentru alegerea profesiei. Desigur, în acțiunea comună a tuturor factorilor educaționali — școală, familie, organizație de tineret etc — elevul deține rolul principal în procesul de auto-cunoaștere și autoorientare, în făurirea propriei sale personalități.

Școala, pe lângă multiplele sale sarcini, trebuie să ducă o activitate de formare la elevi a acelor aptitudini, care asigură mersul înainte al economiei naționale, legată, desigur, de preferințele pe care le are fiecare în alegerea profesiei. Cunoștințele teoretice nu sunt suficiente pentru formarea înclinațiilor și aptitudinilor. Numai îmbinarea teoriei cu practica poate duce la formarea de interese puternice, la depistarea înclinațiilor și aptitudinilor fiecăruia. Aptitudinea se dezvoltă în procesul muncii, în măsura acumulării cunoștințelor, în precizarea intereselor și dobândirea priceperilor și deprinderilor necesare domeniului de activitate ales. Deprinderea de muncă intelectuală și practică (specifice diferitelor obiecte de învățămînt) sînt tehnici de execuție a activității, procedee automatizate de realizare a acțiunii.

Pentru evaluarea gradului însușirii cunoștințelor și al formării priceperilor și deprinderilor la un obiect, este folosită azi metoda docimologică a notării de la 1 la 10. Dar nu același lucru se întîmplă și cu notarea cunoștințelor tehnologice și cu formarea priceperilor și deprinderilor de muncă în instruirea practică, folosindu-se astăzi încorect metoda calificativelor. Și aici trebuie aplicată metoda notelor de la 1 la 10, renunțându-se la pretenția că prin aplicarea lor s-ar aprecia aptitudinile tehnice ale elevilor. În prezent, în instrucția practică noi nu dăm calificative aptitudinii pe care o are un elev, ci obiectului constituit, produs al muncii productive realizat la nivelul cunoștințelor tehnologice însușite și al priceperilor și deprinderilor de muncă formate.

Dar ce sînt aptitudinile? Psihologii au dat o multitudine de definiții. S-ar putea înțelege, însușirile sau calitățile omului care-l fac apt pentru îndeplinirea cu succes a unei forme de activitate în interesul societății și care îl situează deasupra mediei. Aptitudinile se formează în procesul instructiv-educativ, într-un timp îndelungat, cu eforturi susținute în procesul muncii. În școală trebuie să se facă diferența între notarea cunoștințelor și notarea aptitudinilor.

Nu totdeauna se întîmplă ca între notarea cunoștințelor și aptitudinilor să existe echivalență, în sensul că unui elev ai note mari la un obiect, dar nu posedă aptitudini pentru acest domeniu. S-ar putea întîmpla ca un elev bun la matematică să poată efectua cu succes diferite activități de natură tehnică și deci să aibă o aptitudine în această direcție. În consecință, vom aplica metoda notării școlare de la 1 la 10 pentru cunoștințele dobîndite la matematică, procedînd de aseme-

nea, la evaluarea gradului de dezvoltare a aptitudinii tehnice în formare, prin aplicarea calificativelor corespunzătoare. Este posibil, de asemenea, ca un elev să realizeze în orele de instruire practică un obiect la o valoare apreciabilă, dar să aibă aptitudini pentru literatură. În acest caz va trebui să aplicăm metoda notării de la 1 la 10 pentru obiectul realizat, produs al muncii productive, la nivelul cunoștințelor și al priceperilor și deprinderilor de muncă formate și aplicarea calificativului corespunzător aptitudinii literare în curs de formare.

Aplicarea calificativelor se poate face urmărind etapele de formare a aptitudinilor: inițială, de conturare, de consolidare și productivă, pe întreaga perioadă de școlarizare. Se vor urmări cu multă atenție la unii elevi, acele aptitudini, care printr-o muncă perseverentă dau posibilitatea unor creații originale,

adică devin talente. Spre deosebire de notarea curentă, evaluarea aptitudinilor se va face la sfîrșitul fiecărui an și respectiv la terminarea școlii. La evaluarea stadiului de dezvoltare a aptitudinii este bine să se constituie cite o comisie pentru fiecare clasă din care să facă parte profesori ai clasei care cunosc bine elevii, conducători ai cercurilor. Ar fi bine ca în catalog să fie deschisă o rubrică în care să se noteze aptitudinea și stadiul de dezvoltare al acesteia, sau pe tot parcursul școlarizării să fie ținută la zi fișa psiho-pedagogică în care să se consemneze evoluția aptitudinii.

Printr-o evaluare corespunzătoare a rezultatelor activității tehnico-productive care vor fi cuprinse în media generală a elevilor prin acordarea de note de la 1 la 10, cit și printr-o corectă apreciere a stadiului de dezvoltare a aptitudinilor, facem ca, în colaborare cu ceilalți factori, să crească cointeresarea elevilor în cadrul acestei activități, să asigurăm totodată formarea în bune condiții a priceperilor și a deprinderilor de muncă intelectuală și practică, legate de conținutul muncii, să stimulăm dezvoltarea aptitudinilor, factor esențial în orientarea școlară și profesională.

POMPILIU POPESCU
maistru-instructor

Pornind de la lucrul manual...

Pentru a pregăti elevii în mod științific pentru muncă, este necesar ca procesul de formare a viitorului om al muncii să înceapă de la cea mai fragedă vîrstă.

Încă din primele clase, copilul trebuie introdus treptat în toate formele de muncă accesibile dezvoltării sale. Călea principală prin care acești elevi pot fi introduși în munca practică este ora de lucru manual.

Pentru obținerea rezultatelor dorite, trebuie ca metodele și formele de organizare a predării lucrului manual să se facă ținîndu-se seama de principiile didactice generale.

În situația actuală, așa cum au arătat și alte cadre didactice, cred că este necesară revizuirea programelor și editarea unui îndrumător pentru predarea activităților practice, materialele existente fiind depășite de cerințe.

Pentru ca lecțiile de lucru manual să fie cit mai atrăgătoare și în același timp accesibile elevilor, ne-a preocupat realizarea corelației dintre orele de lucru manual și orele celorlalte discipline școlare.

Lecțiile de lucru manual constituie un prilej de aplicare în practică a cunoștințelor însușite la diferite obiecte de învățămînt, de consolidare, aprofundare și sistematizare a acestora. Pentru sistematizarea și fixarea cunoștințelor din domeniul științelor naturii, am confecționat cu elevii mei planșe cu mostre de semințe, roci, ierburile și albume cu plante din diferite regiuni ale țării. Pentru completarea și sistematizarea cunoștințelor din domeniul istoriei și geografiei, am confecționat albume cu ilustrații și fotografii din țară, aranjate după anumite criterii.

Corelația dintre lecțiile de lucru manual și cele de desen este pusă în evidență prin faptul că numeroase lucrări ce se realizează în orele de lucru manual necesită desenarea lor în prealabil.

Folosind aceste mijloace, am reușit, cu elevii din clasa a IV-a, să pregătesc o mare parte din materialul didactic pentru elevii din clasa I. De exemplu, am pregătit întregul material didactic pentru predarea primei zeci: figuri geometrice, stegulețe, porumbei, veverițe, pușori, brăduți etc. În vederea predării orelor de dezvoltarea vorbirii, elevii au desenat și decupat scene din povești.

Inv. AURELIA PIRLEA
Școala generală nr. 4, Cluj

Sînt necesare mai multe ore...

Programa școlară actuală privind pregătirea tehnico-productivă la clasa a V-a este mult mai greoaie decît în anii precedenți, deoarece s-au introdus mai multe activități de inițiere tehnologică și practică productivă, ca: tehnologia lucrărilor de traforaj, pirogravură, tehnologia lucrărilor de prelucrare a lemnului. Din experiența dobîndită, s-a constatat că aceste activități nu se pot cuprinde în numai 2 ore săptămînal. În plus, elevilor din clasa a VI-a, care pînă în anul trecut făceau lucrări în lemn, li se cere în prezent să execute lucrări în metal.

Ținînd seama de situația existentă, propun ca elevii claselor a V-a să efectueze săptămînal cite 3-4 ore lucrări de traforaj și pirogravură, iar elevii claselor a VI-a să efectueze 3-4 ore de lucrări în lemn.

Dacă facem o comparație cu anii trecuți, cînd în clasele V-VI se

executau săptămînal cite 5 ore (3 ore băieții, 2 ore fetele) în această specialitate, observăm că în prezent pregătirea practică la clasa a V-a se rezumă la numai 2 ore săptămînal, ceea ce este cu totul insuficient. Cred că prin efectuarea a cite 3-4 ore săptămînal la cls. V-VI în specialitatea lemn se va asigura o bună pregătire a elevilor în acest domeniu, deoarece lucrul în lemn corespunde mai bine înclinațiilor și aptitudinilor elevilor de această vîrstă.

Propun de asemenea ca lucrul manual (lucrări de traforaj) la clasele a III-a și a IV-a băieții să fie predat de maiștrii-instructori în atelierul-școală, pentru familiarizarea elevilor cu o serie de unelte simple pentru prelucrarea lemnului.

I. SIRGHIE
maistru-instructor

Liceul „23 August” din Capitală: instantaneu la o emisiune la stația de radiofrecvență a școlii

Treptat, spre opțiune

Cred că lucrul cel mai important pe care trebuie să-l clarificăm când abordăm problema orientării școlare și profesionale este acela al înțelegerii corecte a termenilor de „îndrumare” și „orientare”. De multe ori, activitatea de îndrumare școlară și profesională este confundată cu cunoașterea opțiunilor elevilor și ale părinților și, eventual, a posibilităților intelectuale ale copiilor. Dacă elevul se pune de acord cu părinții pentru o anumită școală sau meserie, dacă posibilitățile sale îl ajută în acest sens, sîntem tentați să spunem că am făcut îndrumarea și orientarea necesară cu privire la alegerea viitoarei meserii. Dar aceasta nu înseamnă decât că profesorul diriginte cunoaște dorințele elevului și ale familiei și este sau nu de acord cu ele. Vreau să spun că, de fapt, aici nu se poate vorbi de o îndrumare. În cazul în care însă un elev a fost ajutat să-și cunoască posibilitățile reale și manifestă interes pentru o anumită școală sau meserie, cînd dirigintele îl determină să-și subordoneze eforturile năzuinței de a se realiza într-o anumită ramură, în cazul acesta putem spune că am întreprins ceva pentru orientarea școlară. Cînd elevul își alege o meserie nu pentru că părinții i-o cer, ci pentru că a fost convins de către școală că numai acolo va putea fi util cu adevărat și cînd face totul pentru a-și atinge scopul, se poate vorbi de o muncă în acest sens a dirigintelui.

Ceea ce am relatat mai sus au fost, desigur, doar cîteva punctări ale problemei. Pentru că de fapt, orientarea școlară și profesională nu se rezumă la aceasta, ea presupunînd o muncă minuțioasă, continuă și perseverentă. Pentru cunoașterea elevului, care este primul pas în orientare, sînt de un real folos fișele psiho-pedagogice sau caetele metodice care urmăresc dezvoltarea psihică și intelectuală a elevilor din clasele I-IV. În clasa a V-a, am primit un astfel de caiet care mi-a fost de mare ajutor. Utile, de asemenea, pot fi lecțiile ținute în special în clasa a IV-a de către viitorul diriginte, ca și participarea lui la unele activități pionieresti și discuțiile cu învățătorul clasei despre elevii săi. Tot pentru cunoașterea elevilor, se poate înființa un caiet al corespondenței cu dirigintele în care elevul își relatează necazurile, greutățile de ordin școlar și extrașcolar, din familie, nelămuririle în problemele de viitor, ale alegerii meseriei etc. Elevul devine mai curajos în scris, mai ales că acest caiet are caracter personal.

Cred — cel puțin pentru școala generală — că în vederea unei bune orientări școlare și profesionale este necesar un plan de muncă riguros pe perioada ultimilor patru ani de școlaritate ai elevului. Într-un asemenea plan eu, de exemplu, mi-am prevăzut pentru clasa a V-a, ore de dirigință cu caracter îndrumător, cu elemente de joc, fantezie. Teme ca „Eu, peste douăzeci de ani”, „Localitatea mea în anul 2000”, pot să dezvolte interesul pentru propriul viitor, să înaripeze visul copiilor. Într-o asemenea oră organizată cu clasa mea, elevii au plasat — pe o schiță a comunei noastre în anul 2000, făcută pe tablă — fabrici, stații de radio, școli, baraje. Ei și-au descript viitorul loc de muncă, drumul

pină la acesta, au discutat despre noile modele de școli ce s-ar cere atunci, despre amplasamentele lor etc. Tabla a rămas neștersă pînă a doua zi...

În clasa a VI-a planul de muncă a fost astfel conceput încît activitățile să stimuleze lupta de opinii în ceea ce privește drumul în viață, motivarea alegerii unei meserii sau alteia. „Meseria mea e mai frumoasă” a fost titlul unei teme abordate la o oră de dirigință. Elevul care vorbea despre frumusețea meseriei pe care și-a ales-o, asculta apoi și părerea celorlalți în această problemă. I se prezentau argumente pro și contra, multe privind posibilitățile și inclinațiile personale, ceea ce a contribuit la autocunoașterea elevului cu sprijinul întregului colectiv.

Vizitarea centrelor industriale și agricole se continuă — conform planului meu — în clasa a VII-a, cînd elevii au un bagaj de cunoștințe ce le permite să „vadă” mai limpede rolul și rostul acestor întreprinderi, să se intereseze de perspectivele lor și să-și pună propriul viitor profesional în acord cu posibilitățile deschise de acestea pe plan local. Am prevăzut, de asemenea, discuții cu oameni ai muncii din diferite domenii de activitate, întîlniri cu elevi din licee și școli profesionale în vederea unui dialog despre munca lor.

În felul acesta se ajunge treptat la o cristalizare a dorințelor fiecărui elev, la luarea unei hotărîri pentru propriul viitor.

Ultimul an — clasa a VIII-a — trebuie să fie perioada în care fiecare elev devine conștient de ceea ce vrea, de drumul pe care va merge. Nu se poate admite ca, în această clasă, vreun elev să nu poată spune încă de la începutul anului, ce va face după absolvire. Pentru această clasă am rezervat activități de documentare precisă despre școlile ce pot fi urmate (condițiile de admitere, numărul de locuri, orașele în care se află etc.). Nu este rău ca elevii care s-au decis pentru o anumită școală să alcătuiască pliante cu fotografii, machete, aspecte de la locul de muncă din acea școală, care să stea la îndemîna tuturor elevilor clasei. În clasa a VIII-a urmăresc cu deosebită atenție „cazurile” apărute în clasă, soluționarea lor urgentă.

Sigur că acest plan poate fi completat cu multe alte acțiuni, în funcție de posibilitățile școlii, ale profesorului, de particularitățile clasei. Mai rămîne o întrebare foarte grea pentru diriginte: Este mai bine să-i învețe pe copii să creadă că totul este posibil, că orice vis al lor este realizabil, sau să-i învețe să fie mai realști, să stea „cu picioarele pe pămînt”, să-și cunoască adevăratele posibilități? În primul caz, tînarul poate ajunge la decepție, deoarece viața și potențele individuale nu sînt întotdeauna pe măsura visului. E bine totuși — cred — să-i convingem pe copii că, prin muncă, pot ajunge oriunde, că nimic nu le stă în cale ca să se realizeze. Dacă adoptăm cea de a doua soluție, putem încorseta voința tînarului în lupta pentru ideal. În schimb, îl scutim de pasul „în gol”, de riscul unei nereușite.

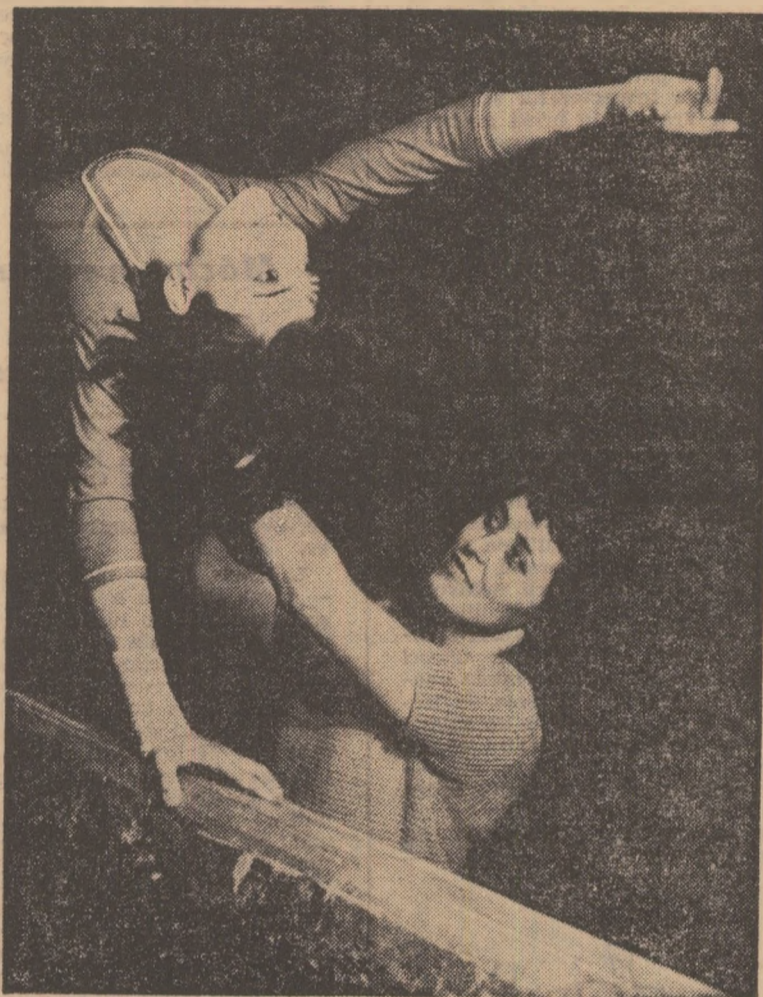
Prin urmare, cum este mai bine?

Prof. M. NICA
Școala generală din Adjulul Vechi,
jud. Vrancea

În adunarea de detașament cu tema „Cea mai bună invenție”, elevul Doru Roman din clasa a VII-a B. de la Școala generală din Alexandria, a prezentat una din creațiile sale: „Robot II”

INTERFERENȚE EDUCATIVE

Pe axa de simetrie a gimnasticii

Foto: prof. V. BOGDĂNET

Sportul — necesitate vitală

Vi s-a întîmplat și dumneavoastră ca, răsfoind albumele „de familie”, să vă opriți la unele poze din care vă privesc niște tineri atletici, cu busturile bombate și purtînd bizare echipamente sportive. Ați ascultat, zîmbind desigur, explicațiile nostalgice ale vreunui bătrînel, încă țănoș, care pune degetul pe unul dintre acei tineri și zice că acela este el și că aceea este echipa cîștigătoare, în anul cutare — la oină, alergări, la ciclism, vîslit, la înot sau chiar la fotbal.

Dar și semnatarul acestor rînduri — care este puțin mai... contemporan, în comparație cu atleții din albumele de familie — își amintește de niște concursuri sportive care constituiau adevărate evenimente în viața școlii de odinioară. Ce „baze sportive” aveau, de exemplu, în Pitești? platoul din Trivale, modestul teren al „Sporting-club-ului”, curtea și „dealul” școlii, șoselele și străzile (pentru ciclism) și Riul Doamnei (pentru înot)!

În anii noștri — cînd baza materială a sportului s-a lărgit considerabil, în virtutea grijii pe care o manifestă statul pentru sănătatea fizică a oamenilor — au loc numeroase manifestări sportive de masă. Este însă totdeauna participarea în concordantă cu condițiile materiale create?

Am asistat și eu la multe concursuri școlare în orașul nostru. Deși participarea elevilor a fost destul de mare, mie mi s-a părut insuficientă, întrucît tineretul școlar din municipiul Pitești numără cîteva zeci de mii de tineri, aproape cît toată populația orașului din 1938. Mi-am exprimat această nedumerire profesorului I. Vorovenci de la Liceul „N. Bălcescu” — „descoperitorul” unor atleți valoroși, ca multiplul campion național și european Carol Corbu.

— Grijă pe care o acordă regimul nostru educației fizice și sportului a făcut ca școlile să devină adevărate

pepinieră de atleți și gimnaști. Și la liceul nostru — ne-a spus prof. I. Vorovenci — au „crescut” numeroși sportivi care s-au ridicat pînă la nivelul republican.

— Ce se întîmplă însă cu marea masă a elevilor, care nu au condiția fizică pentru a ajunge la nivelul acestora?

— Mulți elevi nu privesc sportul ca o necesitate vitală pentru călirea organismului și preferă formele sedentare de activitate și de petrecere a timpului liber. Deplasarea accentului pe sportul de masă — după cum precizează recentele documente de partid, cu privire la dezvoltarea sportului — va duce la cuprinderea masei mari a elevilor la diversele activități sportive.

— Ce ați făcut în școală pentru a schimba optica asupra sportului și a face ca el să capete un caracter de masă?

— Am inițiat concursuri interclase la diferite discipline, vom desfășura numeroase acțiuni turistice, vom efectua lunar — și mai des — crosuri care vor cuprinde marea masă a elevilor. Vrem să reinviem și frumoasa tradiție a concursurilor interșcoli. În acest sens vom provoca liceele din municipiul nostru la întreceri atletice și jocuri sportive.

...Toate bune și frumoase, dar vor putea profesorii de gimnastică singuri — fie ei cît de inimoși — să producă acea „emulație” care să cuprindă întreaga masă de școlari la diversele activități sportive și, mai ales, să determine acele schimbări în conștiința și în modul lor de existență, care fac din sport o necesitate vitală și o ocupație la fel de prețuită ca și spectacolul sau cartea? Dragostea pentru mișcarea în aer liber, interesul pentru cultura fizică se cultivă pe îndelete și prin acțiunea conjugată a tuturor factorilor educativi din școală și familie.

Prof. FLORIN ANGHEL
Liceul „N. Bălcescu”, Pitești

La Voetin (sperăm) va fi liniște

Lipsurile semnalate nu se confirmă decât în parte — ar fi concluzia la care ajunge Inspectoratul școlar al județului Vrancea în urma anchetei întreprinse la Școala generală din Voetin, pe baza unei sesizări sosite la redacția noastră. „În cei patru ani de când conduce această școală — se spune în răspunsul primit — tov. Matei State (directorul școlii, pe seama căruia în sesizare se puneau abateri grave — n.n.) a reușit să facă din ea un model de curățenie, de organizare... (El) stăpânește problemele conducerii școlii, cere cu fermitate îndeplinirea exemplară a tuturor obligațiilor de muncă ale cadrelor didactice, poziție care nemulțumește pe cei ce uneori sînt tentați să trageze cu ușurință această chestiune. Una din învățătoarele școlii (i se dă și numele — n.n.) a considerat că neacordarea unei gradații de salarizare de către inspectoratul școlar s-ar datora caracterizării nefavorabile făcute de directorul școlii și a început să-l reclame pe acesta la diverse organe, exagerându-i uneori lipsurile sau atribuindu-i altele imaginare. În realitate, cererea de trecere la o nouă categorie de salarizare i-a fost respinsă pentru că, în timpul campaniei de recoltare — fiind elevii mari și celelalte cadre ale școlii, în frunte cu directorul, culegeau sub ploaie produsele din grădina de zarzavat a C.A.P.-ului —

am găsit-o pe tovarășa învățătoare stînd la taclale cu o educatoare, în curtea școlii, în loc să-și facă ora, copii în acest timp jucîndu-se nesupravegheați”.

Dar dacă invinuirile aduse directorului nu sînt întemeiate, din același răspuns aflăm că „tonul folosit de acesta, în relațiile cu cadrele din școală, nu e totdeauna cel mai potrivit, ceea ce creează uneori stări de tensiune”.

Oare fără a ridica tonul, fără a provoca stări de tensiune să nu se poată conduce o școală? Noi credem

că se poate, mai ales cînd dispui de toate celelalte calități!

Intenția Inspectoratului școlar al județului Vrancea, formulată în finalul răspunsului trimis redacției noastre, ni se pare, de aceea, salutară: „O mai deasă prezență a noastră, pe care sperăm să o realizăm, în mijlocul colectivului școlii din Voetin, poate să tempereze înclinațiile spre șicană ale celor ce nu înțeleg să-și consume energia spre binele școlii. Poate, totodată, netezi unele asperități nedorite din activitatea directorului”.

Probabil în acest fel liniștea la Voetin va fi înscăunată definitiv.

Măcar în ceasul al doisprezecelea

Într-o școală din Hunedoara, ne scriu profesorii Al. Covaci și I. Stecoane, s-au petrecut întâmplări grave, avînd ca protagoniste două eleve.

L. Maria este — mai precis a fost — elevă în clasa a VII-a B a unei școli generale de 10 ani. Azi umblă după dispensă de vîrstă pentru a se căsători, forțată de împrejurări, firește, cu un vecin de 22 de ani. În lunile care au anticipat decizia fetei (cuvîntul decizie ține mai degrabă de părinți!), cadouri scumpe: un ceas de aur, pantofi Romarta, bluze de import. Curios, nici unul dintre părinți nu s-a întrebă de unde au apărut aceste obiecte de preț. Pentru că aceste cadouri au apărut în urma aventurilor galante, desfășurate sub ochii lor iertători, care considerau abaterile fetei niște „mici nebunii”, inerente vârstei. E greu de presupus că acești părinți nu au știut nimic din ceea ce se petrece cu fiica lor. Fiind chemați la școală, părinții respectivi au declarat cu multă candoare că nu aveau habar de cele petrecute.

Dirigintele și conducerea școlii au sesizat însă din timp apariția unor obiecte nejustificate la eleva în cauză. Anunțați, părinții nu numai că nu au luat nici o atitudine, ci, dimpotrivă, au căutat să camufleze situația. De menționat că în decurs de șapte ani de studii, părinții respectivi nu au călcat pragul școlii spre a afla dacă între viața școlară și cea extrascolară a copilului lor există o concordanță firească. Apelul dirigintelui, semnalînd absențele elevei respective, a rămas fără ecou. A existat doar faptul împlinit, necorrigibil, umbrînd tot ceea ce făcuse școala pentru o bună cooperare cu mediul familial.

Celălalt caz vizează reprobabilă atitudine a elevei K. Katherine, elevă care în mediul său familial se

vedea tratată cu aceeași indiferență. Școala „a moștenit” acest caz al elevei de la o altă școală, de unde K. Katherine fusese mutată disciplinar. E trist să constatăm că eleva K. Katherine era „un caz” încă din clasa a VI-a (!). Părinții elevei au fost sesizați de absențele nejustificate, de scăderea randamentului la învățătură. Dar singurul gest făcut de părinți, altminteri oameni harnici la locul de muncă, a fost acela de a sta de vorbă cu dirigintele clasei.

Faptele consemnate de „cronica” noii școli, unde eleva ajunsese, sînt deosebit de grave. Absențe timp de două săptămîni de la ore, după care a fost readusă la domiciliu și implicit la școală de organele de miliție. Escapadele la Cîsnădie și la Craiova, în compania unor indivizi de o moralitate dubioasă, au colorat avantajul de aventuri al elevei K. Katherine. În acest răstimp, familia s-a mulțumit cu constatarea faptelor, cu trecerea lor la capitolul trecutului, fără să încerce să depisteze motivul deselor evadări din sînul familiei. Eleva K. Katherine avea acasă tot ce-i trebuia. Lipsea, însă, ceea ce era mai important: căldura familiei, vigilența de a îndepărta copilul de tentația dubioasă a vieții lejere. La întrebarea școlii: „ce au făcut părinții pentru a preveni declinul moral al copilului, răspunsul a fost o ridicare din umeri”.

Impasibilitatea părinților celor două tinere este îngrijorătoare. Nepăsarea lor alarmantă a dat prilejul alunecării unor copii pe pante nedorite. Măcar acum, în ceasul al doisprezecelea, acești părinți și alții asemenea lor vor înțelege eroarea educativă săvîrșită? Poate lucrurile se mai pot îndrepta.

D. CICHIRĂ

În atenția colaboratorilor noștri

Manuscrisele trimise redacției trebuie să fie dactilografiate sau scrise citeț pe o singură parte a filei. Menționăm că redacția ia în considerare numai acele scrisori care poartă semnătura expeditorului, în așa fel, încît cele relatate în ele să poată fi oricînd verificate. Colaboratorii care în decurs de trei luni nu primesc răspuns în coloanele revistei sau prin poșta la adresa indicată vor înțelege că materialele lor sînt respinse — fie din cauza nivelului scăzut în care sînt scrise, fie din cauza că depășesc preocupările noastre.

Articolele reținute spre publicare vor apare în ordinea urgenței problemelor abordate și a necesităților redacționale.

lucrătorii școlii pe verticală și pe orizontală. Cum bine observați în scrisoarea pe care ne-ați trimis-o „de raporturile dintre membrii colectivului didactic depind într-o mare măsură înseși rezultatele la învățătură ale elevilor și în activitatea de educare a lor”. Directorul este cel care răspunde de întronarea unei atmosfere sănătoase de muncă și de colaborare în școala pe care o conduce. Aceasta îl obligă la o foarte bună cunoaștere a psihologiei umane și, în particular, a colaboratorilor săi, cerința pe care, de altfel, o subliniați și dv. cînd spuneți: „Lucrînd cu oamenii, directorul nu-și poate permite să le neglijeze particularitățile” (personalității, temperamentului, caracterului). Fără îndoială că scopurile majore ale școlii nu pot fi subordonate acestor particularități, dar respectarea lor sistematică poate prejudicia împlinirea sarcinilor fundamentale ale școlii. Dialectica acestei reciprocități pune în evidență o multitudine de aspecte analizate de literatura privind conducerea științifică. La multe din ele v-ați referit și dumneavoastră. Spuneam „v-ați referit”, pentru că, abordînd prea multe aspecte într-un singur articol, nu ați reușit să le analizați în profunzime.

A. CERNEA

COMENTARIU

Prof. Ilie Dumitru, Pitești: Problema dezvoltării bazei materiale a sportului — pe care o ridicați în scrisoarea trimisă redacției — este desigur de reținut.

Am desprins din scrisoarea dv. — pentru cititorii noștri — și un alt aspect la care desigur ar trebui reflectat. „De obicei directorii de alte specialități — mai ales de cînd se pune cu insistență problema modernizării procesului instructiv-educativ — se văd preocupați mai ales de crearea unor condiții optime pentru activitatea instructiv-educativă de la obiectul lor de specialitate... Și ceea ce este desigur grav: „De multe ori, cabinetele organizate la unele discipline de învățămînt au suprimat sala de gimnastică... și mi-a fost dat să văd sala de gimnastică transformată în expoziție de desen și cusături...” Asemenea practici trebuie, desigur, combătute cu toată fermitatea.

Prof. Gh. I. Căpitan, Liceul agricol, Arad: Ne bucură faptul că revista „Noastră” v-a venit în ajutor tocmai la momentul potrivit, respectiv cînd „dreptul la 40 de absențe” constituia pentru dv. o preocu-

pare, chiar o frămîntare. „Nu o dată — ne scrieți dv. în completarea celor relatate de prof. Miltiade Ionescu în articolul pe această temă — am întîlnit elevi care își țin o evidență a absențelor nemotivate. Deci, în mod conștient uzează de „dreptul” acordat de regulamentul și au doar grija ca nu cumva să depășească limita maximă. E de reținut și precizarea pe care o faceți în rîndurile următoare: „Recent, în fața consiliului profesional a fost prezentat cazul unui elev care ajunsese la 41 de absențe. Regulamentul nu precizează că va fi exmatriculat, ci numai că poate fi exmatriculat. Și cum numai pentru o absență, unii membri ai consiliului au considerat că nu se face să-l exmatriculăm pe elev, în consecință acesta a scăpat, prin indulgența consiliului și a Regulamentului, fără pedoapsa meritată. Și uite așa, din 40 de absențe se fac 41 și uneori și mai multe (cînd elevul obține și cite o motivare, eliberată și ea cu anumită doză de indulgență)”.

Prof. Gh. Antonescu, director al Casei corpului didactic Ialomița: În conducerea științifică a școlii, ca de altfel a oricărei instituții sau întreprinderi, un rol foarte important îl are munca directorului cu cadrele, dar și raporturile dintre

Nepromovarea examenului de definitivat

Potrivit prevederilor din Statut, personalul didactic are obligația de a se prezenta la examenul pentru definitivare în învățămînt la expirarea celor 3 ani, efectiv prestați în activitatea didactică de preoare. La acest examen, personalul didactic se poate prezenta în trei sesiuni consecutive. Neprezentarea sau nepromovarea acestui examen atrage după sine pierderea sesiunilor și, implicit, posibilitatea de a obține definitivarea în învățămînt. Scopul ce se urmărește prin acest examen este acela de a verifica dacă candidații dispun de pregătirea de specialitate și psiho-pedagogică necesară pentru a putea îndeplini cu rezultate bune funcția didactică pe care o exercită. Desigur că nepromovarea acestui examen în termenul arătat conduce la concluzia că acel cadru didactic este necorespunzător pentru activitatea de învățămînt, întrucît nu a făcut dovada unei capacități profesionale pentru îndeplinirea funcției încredințate.

Tocmai din aceste considerente, statutul prevede că: „personalul didactic care nu obține definitivarea în învățămînt pierde calitatea de titular și, ca urmare, contractul de muncă al acestuia se desface, aplicîndu-se dispozițiile Codului muncii, privitoare la desfacerea contractului pentru necorespunzere în muncă”.

Față de această dispozițiune legală, inspectoratele școlare județene și al municipiului București, ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine unități școlare au obligația să întocmească documentația și formele necesare în vederea obținerii din partea Ministerului Educației și Învățămîntului a ordinului de eliberare din învățămînt a personalului didactic respectiv. În temeiul acestuia, se va proceda la emiterea dispoziției de desfacere a contractului de muncă în baza art. 130, lit. e din Codul muncii, combinat cu art. 19 din Statut, cu motivarea că este necorespunzător sub raport profesional pentru învățămînt.

De observat este faptul că această măsură trebuie adoptată cu grijă, avîndu-se în vedere și dispozițiunea imperativă a art. 133 din Codul muncii, ce a intrat în vigoare la 1 martie a.c., care instituie, pentru cel ce angajează, obligația „de a oferi persoanelor în cauză trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă sau, după caz, să ia măsurile pentru recalificarea acestor persoane”. Ca urmare, măsura de desfacere a contractului de muncă trebuie să fie precedată în mod obligator de oferta unei alte munci corespunzătoare sau de posibilitatea unei recalificări. Bineînțeles că această măsură nu trebuie să aibă un caracter formal, ci trebuie să constituie un mijloc real pentru cel în cauză, a se integra într-o activitate socială utilă.

În acest scop, inspectoratele școlare județene și al municipiului București trebuie să fie sprijinite de comitetele executive ale consiliilor populare, iar ministerele și celelalte organe centrale, care au în subordine unități școlare, trebuie să adopte măsurile necesare pentru a aplica întocmai cerința statuată de legiuitor în Codul muncii.

Dacă personalul didactic nu acceptă trecerea pe un alt post corespunzător, sau refuză recalificarea, fapte ce pot fi probate, inspectoratele școlare județene și al municipiului București, ministerele și celelalte organe centrale care au în subordine unități școlare pot să recurgă la măsura desfacerii contractului de muncă, cu respectarea celorlalte prevederi legale.

Precizăm că răspunderea pentru neîndeplinirea obligației legale enunțate revine organelor care dispun de desfacerea contractului de muncă, personalul didactic avînd raporturi contractuale cu aceste organe.

IOAN V. BOJAN
consilier juridic șef

**O ediție Delamarina
cu inedite**

Editura timișoreană „Facla” a inclus în planul său lucrări de interes general, o colecție satirică, precum și ediții consacrate valorilor bănățene; Ion Popovici-Bănățeanu, o antologie a poezilor de limbă germană din regiune, o ediție Delamarina etc. Ediția Delamarina, intitulată **Al mai tare om din lume**, după cea mai populară dintre poeziile în grai bănățean ale autorului, se deosebește de edițiile anterioare, atât prin aparatul critic, cât și prin publicarea unor pagini autobiografice inedite.

Foarte popular în trecut (el figura în manualele școlare), Victor Vlad Delamarina, — asupra căruia s-au aplecat cu înțelegere Titu Maiorescu, într-un articol din „Convorbiri literare” în 1898 și ulterior, Mihail Dragomirescu, George Călinescu, — s-a estompat trep-

tat din atenția istoriografiei și criticii literare. În Banat însă, numele său a fost prezent mereu, alături de cel al lui G. Gârda, la toate șezătorile, descrețind frunțile cu verba satirică, înmuiată șăgalnic în pronunția locală.

Într-un valoros studiu introductiv, Simion Dima, noul editor, se apleacă cu grijă asupra destinului operei lui Delamarina, fixându-i traiectoria în conștiința generală și locală, și, întregind imaginea prematurului dispărut (a trăit doar 26 de ani!) cu circa 100 de pagini extrase dintr-un manuscris inedit păstrat la muzeul Banatului din Timișoara. Este vorba de un caiet autobiografic intitulat **Cartea vieții mele**, în care poetul își reconstituie, începând de prin 1892, principalele evenimente ale vieții de școală și armată.

Nu vom insista în cele ce urmează asupra operei poetice a lui Delamarina care precedă paginile amintite, mărginindu-ne a sublinia realismul dezinvolt al portretizării din „Scrisoare Bincii”, semnificația mai largă, cu valoare de simbol, al învingătorului de bilci Sandu Ble-

gea tăbăcarul, satirizarea „păcatului” care „strică bănățenele”, „...farba și albecele”. Sperăm că ediția de față, cu un glosar în subsol, va găsi o audiență și la generațiile mai noi de cititori, poposind, de asemenea, la șezătorile din alte părți ale țării.

Valoarea fragmentelor publicate este inegală: pe de o parte există pagini de o valoare pur documentară (date personale, memorii ale poetului de la vârsta de 4—5 ani), pe de alta, jurnalul prezintă evenimente ce se constituie în schițe, portretizări etc. Din însemnările cele mai fugare transpare un observator ager, cu o deosebită înclinație spre satiră și umor, cu o apetență caragială pentru subtilitățile și deformările lingvistice. Se impun, în mod special, prin reconstituirea unei atmosfere și vibrații lor umane, fragmentele: **La pension**, **La Craiova** (descrierea orașului, întâmplările din viața militară), **Fuga la Târșița** și descrierea vieții sociale și militare de la Sulina. Fiind vorba de amintiri din perioada școlară, cele mai multe pagini scot în relief portrete de pe-

dagogi și profesori, înfrățiți ca spirit și metodă cu Domnul Vucea, militari de o cazonerie bufă, însemnări de călătorie. Notația este realistă, alertă. Autorul lui Sandu Blegea se vedește la fiecare pas, notind atât deformările oltenesti („Pasagerii stă în picere”), cât și cele moldovenești ale sergentului magazioner („Cum o vidă o pată, ti vir la inchoari...”).

Mirarea, revolta se traduc uneori în realizări expresive care anunță un prozator cu alese posibilități. Astfel, drumul cu trăsura de la gară până în centrul Craiovei, cu „zdruncinături...” care îți mutau spina din loc, este pentru autor „Drumul cel ciupit de vărsatul nepăsării...”. Profesorul de caligrafie și de desen de la școala militară era „un biet suflet adăpostit la leafă binevenită”.

Se poate conchide că ediția realizată de Simion Dima este în același timp o restituire a unui Delamarina pe nedrept uitat, dar și o completare a imaginii cu atributele unui prozator realist, înzestrat.

GABRIEL ȚEPELEA

ȘT. MUNTEANU:

**„Stil și expresivitate
poetică”**

Editura științifică, 1972

Ultimele cercetări românești în acest domeniu (stilistică teoretică și stilistică aplicată) raportează problemele stilului la noile rezultate ale cercetării lingvistice și stilistice străine. În acest context, cartea lui Șt. Munteanu aduce o notă deosebită prin aceea că este o veritabilă sinteză a problemelor de stilistică, încercând o privire de ansamblu asupra obiectului, relațiilor și conținutului stilisticii.

Situată la intersecția mai multor drumuri, stilistica literară nu se confundă cu nici una dintre științele tangente, revendicându-și mai degrabă un teren interdisciplinar, cu trăsăturile sale specifice. De aceea, având ca punct de plecare afirmația lui Ch. Bally, Șt. Munteanu admite

că „stilistica nu are ca obiect studii unei părți a limbajului, ci limbajul în întregimea lui” (p.17), cercetătorul român referindu-se însă la **limbajul artistic examinat dintr-un anumit unghi, unghiul atitudinii scriitorului sau vorbitorului**. Acest fapt aduce în discuție noțiunea de calitate a stilului și conceptul de **expresivitate poetică** drept obiect al cercetării stilistice de față.

Schița istorică din capitolul al II-lea reprezintă o incursiune în istoricul preocupărilor stilistice din antichitate până azi. Autorul manifestă spirit de discernămint, simț al valorilor și capacitate de sinteză în semnalarea și interpretarea momentelor de seamă care marchează evoluția concepțiilor despre stil, de la retorica greacă și latină la construirea stilisticii prin cercetările lui Ch. Bally (1909) și până la investigațiile contemporane, române și străine. Din această pasionantă confruntare de opinii, se conturează imaginea complexă și contradictorie a domeniului stilisticii, permanent completat cu noi interpretări și rezultate.

De o continuitate raportare la cercetările actuale în stilistică se bucură și acea parte a studiului (capitolele III și IV) care tratează relațiile lingvisticii, psihologiei și esteticii cu expresivitatea poetică, a cărei bază ele o asigură. În consecință, **expre-**

sivitatea poetică se definește ca fiind „nu numai facultatea limbajului de a spori forța de comunicare a cuvântului, ci însăși această forță realizată în actul armonios al «potrivirii» celor două laturi ale cuvântului (expresie și conținut — n.n.) care face posibilă reprezentarea profundă și revelatorie a ideii ca imagine, în formele gândite de autor” (p.120).

Relațiile, interferențele dintre expresivitatea poetică și diferitele categorii stilistice sînt examinate din perspectiva noilor rezultate ale lingvisticii structurale (raportul sensului denotativ — sensurile conotative; raportul semnificat — semnificant etc.), relevându-se cu acest prilej caracterul structuralist al stilisticii, disciplină care studiază mesajul poetic ca entitate și elementele componente prin raportarea lor la structură.

„Limbajul artistic figurat” (cap. V) stabilește o paralelă comparație — metaforă, a cărei concluzie subliniază semnificația metaforei ca formă esențială de comunicare; considerațiile teoretice, minuțioase, sînt însoțite de exemple ilustrative, analizate cu competență și subtilitate.

Amintită într-un capitol anterior, ea importantă pentru dezvoltarea semnificațiilor artistice, categoria de **context** face obiectul cap. VI („Expresivitate și context”). Spre deosebire de contextul gramatical, con-

textul stilistic este un ansamblu lingvistic condiționat de existența unui **subtext**, pe care ni-l dezvăluie analiza stilistică; ea se va orienta asupra contextului nu în ordinea sintetică obișnuită, ci în ordinea în care anumite cuvinte transpun sensul gramatical în sens figurat. Studiul subtextului apare astfel autorului ca obiect și metodă propriei cercetării stilistice pornind de la structura stilistică a contextului către individualitatea stilistică și vizivitatea artistică a scriitorului (cap. VII).

În spiritul afirmațiilor teoretice, autorul interpretează pasaje din literatura română și oferă cititorului câteva modele de analiză stilistică, parțială sau completă, cel mai elocvent exemplu în acest sens rămînînd analiza poeziei lui M. Eminescu „Peste virfurii”. De aici, și caracterul aplicativ al studiului lui Șt. Munteanu.

Disocierile fine și de nuanță în rețeaua densă a problematicei oferite de stilistică, bogăția informațiilor bibliografice românești și străine, exemplele edificatoare din literatura română, sistematizarea riguroasă a problemelor fac din „Stil și expresivitate poetică” o reală contribuție la dezvoltarea cercetării stilistice, iar pentru profesorul de specialitate, un instrument de lucru necesar.

RODICA GOIA

N. R. LEMNARU:

„Ursuleții lui Rădună”

Editura „Ion Creangă”, București, 1973

Cartea, cu destinație pentru preșcolari și școlari mici, relevă valențele de scriitor pentru copii ale lui Nicolae Rădulescu-Lemnar. Meseria de profesor, exersată îndelungi ani cu pricepere și dăruire, i-a facilitat și cunoașterea universului in-

fantil, a sensibilității cititorului pretențios și sincer care este copilul. Poate de aceea autorul a considerat că e bine să-și plaseze personajele în lumea animalelor de care cei mici se simt foarte apropiați. Astfel, ne întâlnim cu doi ursuleți pierduți de mama lor, o ursoaică aprigă care-i recuperează, răzbuindu-se pe gospodăria pădurarului unde se adăposteau („Ursuleții lui Rădună”), cu o vulpe șireată și lacomă ca toate vulpile („Năzdrăvăniile unui iepure”, „Vulpea și puil iepuroaicii), cu un ogar înțelept și cu lupi flămânzi („Judecata din pădure”), cu mulți iepurași isteți și chiar eliberați de prejudecata fricii, care-i reduce într-una dintre povești („Vi-

teții”) la umiltoarea condiție de patrupede puse veșnic pe goană („Ningea”, „Ureche-Ciuntă și Moșior”). Limbajul, obiceiturile, natura relațiilor, „statutul” lor etic sînt împrumutate de la oameni. Așa se explică și evidențierea tradiționalei prietenii dintre aceștia și animalele credincioase sau simpatice lor, reprezentante ale acelor trăsături morale pe care se bazează formarea unei personalități integre. Din cele 11 istorioare, 7 pot fi considerate fabule, fiecare final echivalent, deci, cu un apogeu în care rapacitatea, viclenia, minciuna, răutatea sînt pedepsite, iar înțelepciunea, sollicitudinea, bunătatea se răsplătesc, cum se întâmplă, de altfel, în

oricare compoziție literară clasică similară. Aceste scurte povestiri constituie și punctele de rezistență ale cărții lui Rădulescu-Lemnar, fiind bine realizate cu mijloacele specifice genului.

Celelalte patru povestiri, mai ales ultima, păstrează aceeași intenție vădit educativă prin relatarea unor întâmplări neobișnuite (două din timpul războiului, „Cînd vin apele” localizată în perioada inundațiilor din 1970), accentuînd eroismul, curajul, devotamentul eroilor — de data aceasta, pe lângă păsări și animale — copii.

VALERIA BACIU

GH. ACHIȚEI:

**„Ce se va întimpla
mi ne?”**

Cartea lui Gh. Achiței, apărută la Editura „Albatros”, în ciuda titlului (care i-a făcut pe mulți recenzenti s-o socotească o carte de viitorologie), nu este o lucrare de prospectivă, ci una care reflectă evoluția și devenirea tuturor domeniilor de activitate a omului. „Sintem condam-

nați etern, pare-se, la a ne anticipa devenirea, la a ne face mereu proiecte, indiferent dacă ulterior ele se vor dovedi realizabile sau nu. „Sintem singurele ființe (pe planeta noastră cu certitudine) înzestrate cu facultatea de a ne prevedea existența în timp” — spune autorul. Este o definiție, la fel de valabilă și surprinzătoare ca toate definițiile despre om. În sensul acesta putem afirma, odată cu autorul, că omul este „om la infinit”, dar nu putem spune că omul este o ființă prospectivă la infinit deoarece omul n-a prospectat dintotdeauna. Prin acest volum, Gh. Achiței, pornind la un lucru atât de complex și greu ca prospectarea, ne apare ca un înțelept care, aflat în fața unui munte pe care trebuie să-l urce, se uită înapoi peste toată

cîmpia și peste văi, se oprește puțin să treacă totul prin filtrul memoriei, să reazeze lucrurile, să cumpănească. Este gestul tradițional, din instinct, al țăranelui român. Aceasta e marea lecție a lui Gheorghe Achiței. Înainte de a porce la prospective, la stabilirea de modele viitorologice ale devenirii unei realități, înainte de a ne răspunde „ce se va întimpla mi ne”, autorul ne arată ce se întimplă astăzi. El este un excelent profesor de estetică și filozofie (în sensul în care Lucrețiu Pătrășcanu făcea distincție între filozofi și profesori de filozofie), informația sa atentă și vastă (mai ales făcută cu scop) se adună de pe mări arii geografice. Gh. Achiței delimitează, definește și clasifică cele mai impor-

tante fenomene de cultură ale lumii contemporane după locul pe care acestea îl ocupă, bine situat, în existența omenirii. Surprinde mai ales la el capacitatea de a ordona, de a clasifica, de a face clară și rațională o lume atât de controversată cum este cea contemporană. După ce adună și ordonează un vast material, Gheorghe Achiței se oprește aici. De acum este datoria viitorologului, a vizionarului să vină să ia acest material să-l cerceteze, și să porceadă la a spune cum va arăta lumea de miine; el, profesorul (și omul) și-a făcut din plin datoria. Acesta e sensul cărții lui Gh. Achiței, mai presus decît cartea însăși.

ȘTEFAN DUMITRESCU

CINEMATOGRAFUL ȘI TELEVIZIUNEA, prietenii sau dușmanii ai educatorului?

De vorbă cu HENRI JOUBREL, președintele
Asociației internaționale a educatorilor tinerilor inadaptați

Ar fi să repetăm un truism subliniind rolul important pe care îl ocupă filmul și televiziunea în educația copiilor și a tineretului, alături de carte și teatru. Filmele, atunci când sînt alese cu grijă, învață prin imaginile și comentariile care le însoțesc.

Desigur, producătorii cinematografici, ca și cei de TV ar trebui să țină seama de aceste lucrări și să răspundă cerințelor de instruire și educație ale copiilor și tineretului. Din păcate, însă, în Occident, interesele materiale prevalind asupra celor educative, ei aruncă pe piață filme tot mai nocive, care, departe de a atinge obiectivul pomnit mai sus, ajung pur și simplu să intoxice în așa măsură pe micii și tinerii spectatori, încît multe infracțiuni comise în străinătate de adolescenți își au dacă nu originea în această hrană amară a sălilor de cinema și a micului ecran, în mod aproape cert „modelul” negativ. Ne-am adresat, de aceea, unui mare specialist, Henri Joubrel. Într-adevăr, acest doctor în drept, avocat, apoi magistrat, s-a consacrat, din 1942, exclusiv problemei reeducării tineretului inadaptați din Franța.

Autor al unui număr însemnat de lucrări, a căror temă este aceeași problemă a inadapării copiilor, — dintre care cităm: „Delincvența juvenilă în Britania”; „Ker goat, salvarea copiilor pierduți”; „Copilăria denumită vinovată”; „Mesteșugurile educației dificile”; „Copil răi din familia bună”, Henri Joubrel este delegatul general al Asociației franceze și președintele Asociației Internaționale a educatorilor tinerilor inadaptați. Decl. tot atâtea titluri care îl recomandă ca pe unul dintre cei mai buni cunosători ai problemei care constituie obiectul interviului nostru.

— În multe cazuri, cînd în Occident, băieții (și, de asemenea, fete) au fost duși la poliție sau au căpăturat în fața judecătorului a fost învinuit cinematograful sau, mai exact spus, un anumit cinematograf. Să fie oare adevărat?!

— Și da, și nu! În definitiv, cei 1.500.000 de tineri spectatori ai celor 5.756 de săli cinematografice franceze (vă indic cifrele acestea, deținute de mine, fără să știu dacă ele sînt și ultimele) nu comit doar în toate zilele infracțiuni penale! Nu le săvîrșesc decât cei care au anumite „predispoziții”. Cutare film poate declanșa delictul gata să funcționeze. Lascivitatea sau violența unor imagini nu ating în mod serios un „fond moral” bine protejat de o constituție sănătoasă și o îngrijită educație. Dar cum subiectele „predispușe”, manifestînd o „reactivitate” deosebit de vie, par să devină din ce în ce mai numeroase, cum majoritatea tinerilor nu pare că s-ar adapta fără prejudecăți stimulărilor din ce în ce mai vii pe care le provoacă instinctele lor, sîntem îndreptățiți să manifestăm un oarecare pesimism.

— Dar ce acuzații se pot aduce, în mod rezonabil, cinematografului, după ce i s-au recunoscut imensele sale posibilități de a transmite cele mai frumoase emoții artistice, ca și pe acelea de a facilita învățămîntul și cultura?

— Înainte de orice, pe aceea de a-și cufunda spectatorii într-o lume ireală. Dacă adulții echilibrați sînt capabili să discearnă caracterul excepțional, anormal sau factice al unei situații prezentate pe ecran, tineretele sensibilități și inteligențe, lipsite de maturitate, nu sînt în măsură să procedeze la o astfel de critică. Unii copii și adolescenți din țara noastră, care se duc la cinema de trei sau șase ori pe săptămînă, ajung astfel să facă complet abstracție de contingentele societății „banale” în care trăiesc și în care vor trebui să trăiască.

Așa cum notează Jean Chazal, președintele Asociației internaționale a judecătorilor pentru copii, în remarcabila sa lucrare Copilăria delincventă, tînrul cinespectator prea asiduu „se scaldă într-un univers cinematografic”. Imaginile filmat îl imbibă în așa măsură, încît ajung să-i apară ca expresia ideală a realității. Sugestionabil, el simte nevoia să se identifice cu personajele care, în prea multe cazuri, sînt de o violență deplorabilă sau de o morbiditate bolnăvicioasă.

— Așadar, aceste filme le oferă o falsă viziune a existenței, pe care tinerii dv. spectatori și-o însușesc

incetul cu incetul și care ajunge să devină un factor de inadaptație socială?

— Firește! Băieții își inchipuie că pot birui totul cu pumnii, așa cum au văzut în nenumărate filme polițiste sau de aventuri, fetele că pot parveni la o viață de trîndăvie și de lux folosindu-și farmecele personale. Valorile tradiționale ale muncii, ale solidarității, ale tenacității, sînt rareori scoase în evidență pe ecran, căci filmul ar fi „searbăd” și nu ar „face rețete”. Șansa, „combinația”, încăierarea, alcoolul, iată prea adeseori cheile „succesului” pe care „templele întunecoase” le propun „credincioșilor” lor.

— Aceasta e singura vină pe care i-o găsiți cinematografului, așa cum este el conceput și, în mare măsură, realizat în Occident? Spectacolul cinematografic nu mai prezintă și alt inconvenient?

— Ba da! Unul, foarte important, este hipnoza pe care o provoacă și care „depersonalizează” victimele, le înlătură dorința de a gândi, afară de puținele „cluburi cinematografice”, unde un animator suscită, înainte și după spectacole, reacțiile unui public care, de obicei, e cultivat. Copilul sau adolescentul nu este la cinema „antrenat” ca într-o echipă sportivă sau ca într-o mișcare de tineret. Nu participă la o acțiune. Pe cînd contingentele externe îl îndeamnă să se lase în voia soartei, el găsește în fotoliile adînci din sălile cinematografice încă o ocazie de a se cufunda în inertie. O adevărată toxicomanie pune stăpînire pe el și el simte de aci înainte nevoia de a-și reinnoi doza sa de drog.

— S-ar putea spune că scene moralmente blamabile, prezentate pe ecran, sînt capabile să determine săvîrșirea unor fapte identice de către cei sau cele care le-au vizionat?

— Unii psihologi susțin că ele pot, dimpotrivă, datorită unui fenomen, denumit catharsis, să elibereze, să descarce unele subiecte de impulsurile lor vinovate. În ciuda valorii acestei ipoteze, nu mai încap îndoială că în aceste cazuri, din fericire foarte rare, ele declanșează un mecanism gata să funcționeze. Tinerii inculpați răsînd drept scuză a infracțiunii comise: „Asta am văzut la cinema”. Trebuie să admitem că unele „tehnici” delictuoase sau criminale sînt învățate dintr-unele filme, căci ele se află exact reproduse, mai tîrziu, în realitate.

— Dar afișele cinematografice?
— Întrebarea e foarte justă, căci

și afișele au o contribuție la dezvoltarea acestei delincvențe juvenile. Chiar cînd un tînr nu asistă la proiectarea unui film e solicitat de revolvare ațintite asupra lui din afișe, de îmbrățișările voluptuoase, de femeii ispititoare cărora niște văluri transparente abia le acoperă goliciunea trupurilor. S-a încercat, într-adevăr, la noi, în 1955, să se modereze aceste chemări la crimă sau la senzualitate, printr-o lege, dar, afară de cîteva excepții, poliția nu invocă cu mai multă vigoare această lege decît interzicte filmele prea „îndrăznețe” minorilor sub 16 ani.

— Televiziunea franceză, ca în genere cea occidentală, prezintă și ea aceleași inconveniente ca și cinematograful?

— Nu în aceeași măsură, pentru că nu mai există atmosfera „magică” pe care o întîlnim la cinematograful: cea obscuritate caldă, a cel freamăt satisfăcut al unor necunoscuți adunați laolaltă într-o sală. Uneori, micul ecran adună în jurul lui familia, reținîndu-i seara sau duminica pe copii în jurul părinților lor (deși ei preferă, în general, să se ducă să privească la prietenii, unde adulții se grăbesc să le facă loc!). Dar încătușarea pe care o impune televiziunea este cu atît mai eficace cu cît oricine poate deschide televizorul.

— Dacă toată lumea din țara dv., care este preocupată de problema educației copiilor, își dă seama de neajunsurile pe care le prezintă T.V. copiilor și adulților, de ce nu se iau și măsurile de îndreptare dicte de această situație? Sau, cel puțin, pînă el va ajunge aci, de ce nu se încearcă să se găsească măcar unele soluții parțiale?

— Întrebarea d-tale mi-aminteste de o întîmplare cu un scriitor celebru, care, în orele lui libere, mai era și moralist, și care, întîlnindu-l la o cafea, mi-a spus, între altele, că el nu va aduce niciodată în casa lui un televizor, ca, după cîteva luni, să descopăr acest aparat, și încă unul dintre cele mai frumoase, instalat pe mocheta salonului, în fața fiului acestui autor, îmbrăcat ca un cow-boy, culcat pe burtă și cu bărbia sprijinită în mîini. Căci una e să spui un lucru și alta este să-l faci! Așa se întîmplă și cu măsurile care ar trebui luate spre a stăvili neajunsurile T.V. E adevărat, televiziunea franceză precizează spectacolele care nu sînt indicate pentru copii și tineri. Și mai încearcă, fără să reușească întotdeauna, să înlătore din programele ei producțiile mediocre sau traumatizante. Tot părinților le revine, și le va reveni mereu, rolul important de a interveni în această problemă. Te întreb însă pe d-ta: cîți dintre ei au curajul să acționeze cu fermitate atunci cînd închiderea televizorului se dovedește, din punct de vedere educativ sau școlar, necesară? Cîți dintre ei încearcă să comenteze apoi cu copiii lor un spectacol televizat?

E drept, sarcina educativă a părinților de pretutindeni, cred eu, a devenit cu mult mai dificilă decît acum douăzeci și cinci de ani, și tocmai într-o vreme cînd au mai puțin dorința și — de ce să n-o spunem? — timpul de a și-o asuma! Dar dacă înțeleg că rolul lor de părinte nu se poate mîrgini doar la faptul de a fi dăruit viață copiilor lor, ci de a lupta să facă din el oameni adevărați, ei trebuie să depună toate eforturile spre a-și îndeplini această nobilă și frumoasă sarcină educativă.

Interviu de PAUL B. MARIAN

IRAN

Eforturi susținute în domeniul școlii

Ultimul deceniu — deceniul împlinirii programului inițiat de șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi Aryammehr — a permis angajarea potențialului uman și material al Iranului într-un amplu proces înnoitor. Rezultatele: economia iraniană a căpătat nu numai o evidentă stabilitate, ci și un dinamism puțin obișnuit. Prioritățile stabile la Teheran indică necesitatea dezvoltării siderurgiei, petrochimiei, energiei electrice, construcției de mașini, ascensiunea industrială modificînd tabloul tradițional al economiei țării. Satul trăiește și el sub semnul unor transformări. În acest sens, un loc important l-a ocupat și îl ocupă reforma agrară.

Toate aceste transformări au necesitat o atenție sporită pregătirii de cadre naționale calificate. O asemenea misiune, deosebit de importantă, a revenit școlii iraniene. Cincinalul încheiat recent, 32 la sută din cheltuielile bugetare au fost destinate dezvoltării economiei, iar 28 la sută din învățămîntului și pregătirii cadrelor. Aceste cifre vorbesc și despre atenția acordată educației în Iran. Merită menționată, de asemenea, bătălia împotriva analfabetismului care, în urmă cu numai un deceniu, ținea în captivitate 80 la sută din locuitorii țării. 12.000 de școli au fost construite într-un timp record, iar abnegația tinerilor din „armata științei” care au dus lumina cărții pînă în satele izolate, încremenite în trecut, entuziasmul băieților și fetelor care s-au dedicat unei cauze care aparține întregii națiuni — învățătura — au intrunit o unanimă apreciere și admirație.

Cel de-al cincilea plan de dezvoltare națională, intrat în vigoare la 21 martie a.c., prevede că, pînă la sfîrșitul anului 1978, vor fi școlarizați 5 milioane de copii. De asemenea, numărul studenților va crește la 200.000. Se apreciază că numărul elevilor din școlile primare va crește, în perioada menționată, cu 46 la sută, cel al elevilor din școlile secundare — cu 54 la sută, iar al studenților — cu 82 la sută. În această perioadă, fondurile bugetare alocate pentru educație înregistrează o creștere record, de 300 la sută, ridicîndu-se la 405.000 milioane de riali, față de 134.000 milioane riali, sumă înscrisă în planul cincinal precedent.

Se acordă o mare atenție pregătirii și formării de cadre didactice, organizării școlilor și institutelor de cercetări. Cele mai importante fonduri vor fi destinate învățămîntului primar. În perioada acestui cincinal, acesta va beneficia de 129.200 milioane de riali din totalul bugetului alocat educației.

Importanța și complexitatea sarcinilor în domeniul educației i-au determinat pe specialiști să elaboreze în acest sens un program de perspectivă de zece ani, adică pînă la sfîrșitul celui de-al șaselea plan de dezvoltare națională a Iranului. În acest program de perspectivă, printre altele, se prevede și lichidarea analfabetismului pînă în anul 1983.

Totodată, vor fi create posibilități pentru calificarea medie și superioară a unui număr tot mai mare de cadre. Acest lucru a fost în atenția guvernului iranian și pînă în prezent. O asemenea preocupare poate fi întîlnită și la hotarul capitalei țării, în halele uzinelor „Iran National” care produc autovehiculele de cele mai diferite tipuri — de la autoturismele la autobuze și autoșanitare — lucrează cadre pregătite în școala profesională a uzinei, iar la serviciul de concepție sînt numai inginerii și proiectanții proveniți de la Politehnica din Teheran.

Așadar, școala, în întreaga sa complexitate, o preocupare permanentă în Iran.

I. DRĂGUȘANU